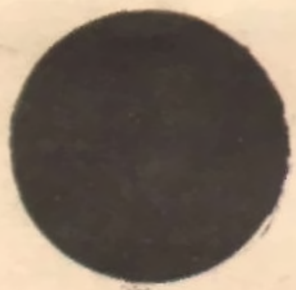
ANT

Haftalık Dergi • 20 Ocak 1970 • Sayı 160 • 150 Krş

TÜTÜN EKİCİLERİ

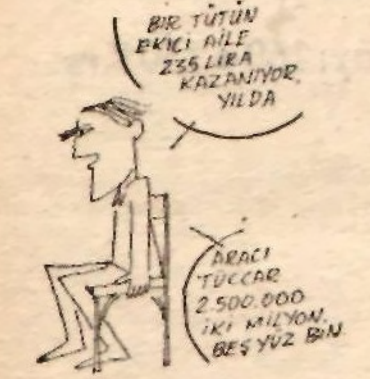
GEMİ ADAMLARI

DEVLET PERSONELİ

KİTLELERİN DEVRİMCİ KAVGASINI DESTEKLEYELİM

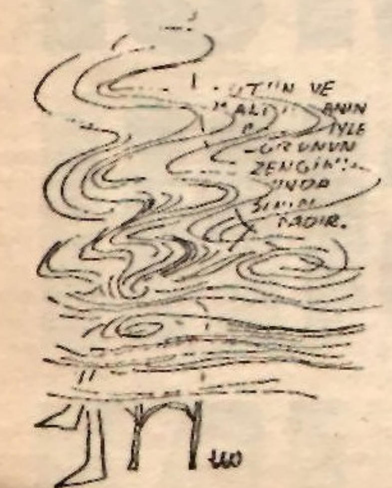
• biri •

11 ocak

Polisten hesap soruldu

Ankara Üniversitesi Senatosu, Emniyet Müdürlüğü'ne bir muhtıra vererek, öğrencilerin belediyeyi protestoları sırasında otobüsleri üniversite bahçesine sokarak servisten alakoydukları gerekçesi ile toplum polisinin Ziraat Fakültesi'ne girmesinin ve öğrencilerle çatışmasının nedenini sormuştur. Muhtırada emniyet kuvvetlerinin görevinin kanunla çizildiği ve polisin bu sınırları aşmasının basit bir mesele olmadığı belirtilmekte, «polisi üniversite muhtariyetini zedeleyen bu davranışa kimin ittiğinin açıklanması» istenmektedir.

Pekin'in protestosu

Bazı Sovyet gazetelerinde Taiwan adasından Formoza adası olarak bahsedilmesi ve Milliyetçi Çin'den «*Çin Cumhuriyeti Hükümeti*» olarak sözaçılması üzerine, Çin Halk Cumhuriyeti Sovyetler Birliği hükümetini şiddetle protesto etmiştir. Moskova Büyükelçiliği aracılığıyla Sovyet hükümetine gönderilen notada, «*dünyada bir tek Çin vardır ve o da Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Amerikan emperyalistleri ile işbirliği halinde iki Çin yaratma yolunda girişmiş olduğunuz komplo hiçbir zaman başarıya ulaşamayacaktır*» denilmektedir.

Mimarlara çağrı

Mimarlar Odası İstanbul Şubesi'nin 15. dönem genel kurul toplantısında konuşan yönetim kurulu başkanı Niyazi Duranay, **«Yağma ve vurgundan yararlanan belirli çıkar gruplarının ülkenin önemli kilit noktalarını tutmuş olarak sömürülerini pervasızca sürdürdüklerini görüyoruz»** *demiş ve hakların elde edilmesinin halk için, halkla birlikte mücadele edilmesine bağlı olduğunu, yeni bir kurtuluş savaşının başladığını belirtmiştir.*

Amerikan cinayetleri

Hanoi resmi haber ajansı, Amerika ve Güney Vietnam askerlerinin, bir ara Türkiye'ye elçi olarak gönderilen Komer'in yönettiği pasifikasyon programı sırasında Quand Nam bölgesinde 4796 kişiyi öldürdüklerini açıklamıştır. Bombardıman ve hava akınları sırasında öldürülen siviller bu rakama dahil değildir. Öldürülenlerin 1959'u kadın, 1957'si çocuktur. Ajans, 12 aylık pasifikasyon programı süresinde 12.400 ev ile 94 dini yer ve tapınağın yıkıldığını, 91 katliam olayı olduğunu da belirtmiştir.

Fakir Baykurt

Öğretmen Direnişi

Danıştay Beşinci Dairesi, öğretmen boykotları sırasında görevinden alınan İLK SEN Başkanı Kenan Keleş ile 52 öğretmen hakkında «*yürütmenin durdurulması*» kararı vermiştir. Bu öğretmenlerin, on gün içinde eski görevlerine iade edilmesi gerekmektedir. Buna karşılık, boykot sırasında Nurcular tarafından taş yağmuruna tutulan Boyabat TÖS Şubesi yöneticileri, ani bir emirle çeşitli yerlere atanmışlardır. Gaziantep'te görevli bulunan TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt da, dördüncü defa bakanlık emrine alınmıştır. İLK SEN Genel Başkanı Kenan Keleş de bakanlık emrindedir. Öte yandan, İLK SEN Genel Başkanı, Demirel'in «*Öğretmenleri hükümet değil de, sendika mı koruyacak?*» şeklindeki demecine cevap vererek «*Soğanın dört lira, ev kiralarının 400 lira olduğu bir ortamda 500 lira alan beş nüfuslu ilkokul öğretmeni için ne yaptınız? Öteden beri yaptığınız bir görev var, o da kıyımdır!*» demiştir.

NATO'ya havale

Amerika, İncirlik, Diyarbakır, Sinop, Samsun ve Karamürsel'deki Üslerini kendi emrindeki NATO'ya devretmeğe karar vermiş ve bunu Türkiye'ye bildirmiştir. Devir işlemi sona erince, Amerika bundan sonraki yatırım masraflarına NATO enfrastrüktür programı çerçevesinde, hissesine düşen oranda katılacak, işletme, güvenlik, bakım masrafları ise Türkiye'ye ait olacaktır. Bu masrafların Türkiye bütçesi için çok büyük bir yüklenme getirdiğini bilen Amerika, üssün NATO savunma satatejisi bakımından kapatılmasının mümkün olamayacağını da hesaba katarak ve Türkiye ile pazarlık masasına oturarak bazı masrafları katılmayı kabul edecek, buna karşılık üssün geleceğini garantilemiş olacaktır.

ANT'a üç mahkumiyet

ANT'ın davalarından ikisi daha sonuçlanmış ve üç arkadaşımız birden mahkum olmuştur. "*Basına Terör ve Kürşad Olayı*" başlıklı yazısından dolayı Doğan Özgüden ile eski sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar birer ay hapse mahkum edilmiş, daha sonra bunlar 1600'er lira para cezasına çevrilmiştir. Öte yandan sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı da, bir tekzibi usulsüz yayımladığı iddiasıyla 12 gün hapse mahkum edilmiş, bu mahkumiyet de 1906 Lira para cezasına çevrilmiştir. Üç mahkumiyet de tecil edilmemiştir.

13 ocak

Yabancıya imtiyaz

Bütçe Komisyonunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın bütçesi görüşülürken açıklanan raportörler raporunda, Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı şirketlerin istedikleri malzemeleri çok kısa zamanda ve büyük formalitelere tabi olmadan ithal edebilme olanaklarına sahip olmalarına karşılık TPAO'nun bazan bir malzemeyi ithal edebilmek için aylarca beklediği ve bu yüzden büyük zararlara uğradığı belirtilmiştir. Bakan Sabit Osman Avcı konuşmasında **«petrol ve petrol ürünleri ihtiyacının bir an önce milli kaynaklardan karşılanması»** *esasından hareket ettiklerini açıklayıp Sol'un yıllarca önce önemle üzerinde durduğu bir noktayı benimsemek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Ne var ki aynı rapordan Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü'nün 1970 yılı petrol etüdleri ve sondaj aramaları için istediği 20 milyon lira ile diğer maden arama çabaları için istenilen fonların kabul edilmediği anlaşılmakta ve yabancı sermayeye imtiyaz tanıyan hükümetin milli kaynaklara verdiği önem bir kere daha belirlenmektedir.*

Alkılıç için

Avrupa Toplumcular Federasyonu'na bağlı Londra "Kardaş" Derneği, Şadi Alkılıç için Avrupa'da açılan kampanyayı Londra'da yeniden ve yeni bir ruhla başlatacaklarını" açıklamıştır. Bu kampanyaya İngiltere'nin ünlü "Observer" ve "Guardian" gazeteleri de katılacaklardır. Ayrıca Londra'da yapılacak olan "Alkılıç'a hürriyet" yürüyüşüne İngiltere'deki Türkiyeli öğrencilerden başka "Hür İran" ve "Hür Yunanistan" derneği üyeleri de katılacaklar, yürüyüş Türkiye Büyükelçiliği önünde toplanıldıktan sonra bitecektir.

Köleleştirme tasarısı

Savcıların nakil ve tayinleriyle ilgili **«köleleştirme tasarısı»** *Millet Meclisinde AP'lilerin oylarıyla kabul edilmiştir. Savcılar Kanunu'nun nakil ve tayinlerle ilgili maddesinin iptalinden sonra hazırlanan, ancak savcıların nakil ve tayinlerini siyasi iktidarın etkisindeki bir kurula veren ve* **«köleleştirme tasarısı»** *niteliğinde olduğu ANT'ta daha önce de belirtilen tasarı, 98 ret oyuna ve 5 çekimser oya karşılık AP'lilerin kullandığı 211 oyla kabul edilmiştir. Tasarı bu haliyle kanunlaştığı takdirde yine Anayasa Mahkemesi'nce iptal edileceği muhakkaktır.*

14 ocak

Doğu Mitingi Davası

1967 Eylülü'nde Diyarbakır'da düzenlenen «Doğu Mitingi»nde «ırk mülahazasıyla milli duyguları zayıflatmak, yoketmek maksadıyla propaganda yaptıkları» iddiasıyla 142. maddeye göre Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanmakta olan 15 kişi, savcının talebiyle beraat etmişlerdir. Beraat edenler arasında TİP Muş İl Başkanı ile iki doktor, yedi avukat, iki de Hukuk Fakültesi öğrencisi bulunmaktadır.

Devrimci Politik Bilinçlenme Yılı

Almanya Türk Öğrenci Federasyonu, 1970 yılının en verimli «Devrimci Politik Bilinçlenme Yılı» olmasını ve aydın devrimcilerin işçi ve köylü yığınlarıyla bu uğurda kaynaşmalarını dileyen bir mesaj yayınlamış, «Halkımız için verilen kavgada tüm devrimci gençliği birlik ve beraberlik içinde halk düşmanlarıyla yılmadan başarıya dek mücadeleye,, çağırmıştır.

Türkiyeye «yem» tuzağı

Büyük bir fiyasko ile sonuçlanan Sonora ekiminden sonra Amerika, Tarım Bakanlığı'na bu defa da «sorgum» adı verilen yeni bir hayvan yemi üretilmesini tavsiye etmiştir. Geçen yıl yem kıtlığı nedeniyle doğuda çok sayıda hayvanın ölmesini yada köylülerin eldeki hayvanları çok düşük fiyatlarla satmalarını fırsat bilen Amerika, empoze ettiği «sorgum» adlı bu yeni tip yemin, Türkiye'deki yem tiplerinden 2-3 misli verimli olduğunu ileri sürmektedir. Ancak ilkel usullerle yapılan yemlemede hayvanlarda asit zehirlenmesine yol açan bu yeni yemin de, yeni bir sonora rezaletine sebep olacağı muhakkaktır.

Sekiz İşçi öldü

Ereğli Kömür İşletmesi'nin Karadon Bölgesi'ndeki bir ocağında meydana gelen grizu infilakı neticesinde dört maden işçisi daha ölmüştür. Aynı yerde meydana gelen başka bir kazada da bir işçi ağır yaralanmıştır. Bilindiği gibi, ilgililerin yeterli tedbir almaması yüzünden aynı bölgede her yıl grizu infilakı neticesinde işçi sınıfı birçok kurbanlar vermektedir. Öte yandan, Çorum Çimento Fabrikası yanındaki bir kalker ocağında 600 kilo dinamit infilak etmiş, bu kaza sonucunda dört işçi parçalanarak ölmüş, bir işçi de yaralanmıştır.

400 İşçi Direniyor

Koç Holding'e bağlı Oto-Yol montaj fabrikasında, Fevzi Öğünç adlı sendika temsilcisinin işten çıkarılması üzerine 400 işçi direnişe geçmiştir. İşlerini bırakmak ve fabrikanın verdiğini yememek suretiyle boykota başlayan Otomobil İş Sendikası'na bağlı işçiler, Türkiye'nin bir numaralı komprador Vehbi Koç'a bağlı işyerinin toplu sözleşmeye de yanaşmayarak yasaları hiçe saydığını belirtmişlerdir.

15 ocak

□ Ortadoğu'da oyun

ABD Senatörü ve Senato Dışişleri Komisyonu Üyesi Jacops Javits, İstanbul Propeller Kulübü'nde bir konuşma yaparak Türkiye'deki işadamlarını «uzak görüşlü ve işbirlikçi» olmaya çağırmıştır. Javits, Yunan Konsolosluğu mensuplarının ve yabancı işadamlarının da hazır bulunduğu Propeller Kulüp'teki konuşmasında, Türkiye ile Yunanistan'ın işbirliği yapması gerektiğini ileri sürmüş ve Ortadoğu konusunda Arapların bir hayal içinde yaşadıklarını ve hâlâ İsrail'i denize dökeceklerini sandıklarını söyleyerek «Ortadoğu sorunlarının çözümünde Türkiye özel sektörü büyük rol oynayabilir» demiştir. Javits'in daha önce İsrail'i ziyaret ederek temaslar yaptığı dikkate alınırsa, Amerika'nın, Ortadoğu'da kendisine bağlı İsrail, Yunanistan ve Türkiye'nin katılmasıyla bir tertibe hazarlandığı anlaşılmaktadır.

□ Barış Gönüllüleri

Şili'nin ün kazanmış haftalık siyasal dergisi Vea'nın bildirdiği bir haberde, «Ülkede bulunan barış gönüllülerinin CIA emrinde düzenlenen geniş bir casusluk faaliyetine katıldığı» belirtilmektedir. «Ülkedeki fabrikaların iç düzeni, petrol araştırmalarına ait çalışmalar, solcuların adet ve isimleri ve Amerikan aleyhtarlarının listeleri ile ilişkin konularda casusluk yapıp bilgi toplayan» Barış Gönüllülerine, haber başına 25 ila 60 dolar arasında ödeme yapıldığını açıklayan bazı Şili milletvekillerinin hükümetten de destek gördüğünü belirten Şili dergisi, olayı incelemek üzere, meclis soruşturması açıldığını da kaydetmektedir.

16 acak

□ Mektuplar açılıyor

Avrupa Türk Toplumcular Federasyonu Başkanı Metin Gür, bir demeç vererek «Dış memleketlere ihraç edilen biz işçilerin yurdumuzla olan haberleşme imkanı artık ortadan kalkmak üzeredir. Son günlerde yurda giren genellikle işçi mektuplarının yüzde 97'sinin açılarak okunduğu ve bunların çoğunun da alıcısının eline geçmediği, aynızamanda yine mektup içinde gönderilen aile resimlerinin çalındığı buradaki araştırmamız sonucunda meydana çıkmıştır» demiş ve haberleşme hürriyetini ihlal eden bu müdahaleyi protesto etmiştir.

□ Fareler kaçıyor

İsviçre'nin ünlü gazetesi Die Weltwoche, Güney Vietnam'daki zenginlerin ve politikacıların, paralarını ve yakınlarını ülkeden kaçırmaya başladıklarını, kaçırılan paranın 2 milyar doları bulduğunu, kukla başkan Thieu'nun da Roma'da mükellef bir villa satınaldığını açıklamakta ve «Zengin fareler, batan gemiyi terkediyor» demektedir.

Çad'ta içsavaş

Çad'ta Fransız işbirlikçisi Tombalbaye'ye karşı muhalefet şiddetlenmiştir. Bunun üzerine işbirlikçi başkan, varolan ikili anlaşmalar gereği Fransa'dan 3.000 Fransız askeri getirtmiştir. Çad, Fransa'nın «yeni Vietnam»ı olacaktır.

17 ocak

□ Sendikaciliğa komplo

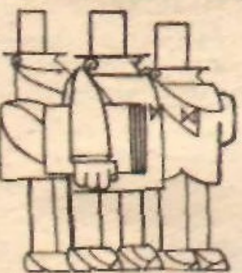
DİSK Genel Sekreteri Kemal Sülker, hür sendikacılığa karşı iktidarın hazırladığı bir komployu açıklamıştır. 1968'de AP milletvekili olan bir sarı sendikacı tarafından hazırlanan, fakat seçimlerden sonra kadük olan bir teklif, yeni hükümet tarafından da benimsenmiş ve meclis başkanlığına yeniden verilmesi kararlaştırılmıştır. «İktidarla işbirliği halinde olmayan hür sendikaları kanun dışı yapmayı amaç bilen tasarı, sendika özgürlüğüne, işçinin dilediği sendikaya üye olabilme hakkına ağır bir darbe vuracaktır» diyen Sülker, AP iktidarının, bir avuç haramzadeyi zengin etmeye yarayan politikasına karşı çıkan devrimci sendikaların bu tasarı kanunlaştığı takdirde susturulacağını söylemiştir.

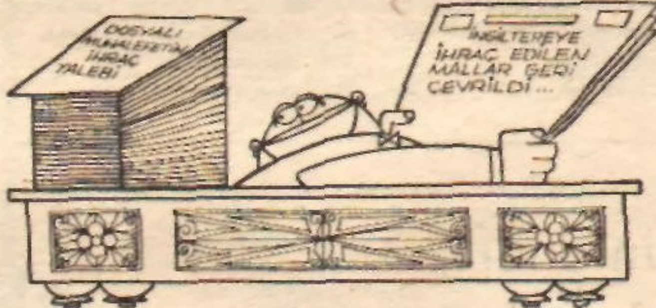
□ İ.T.Ü. de Boykot

Bu yıl iki kademeli bir eğitim sistemine giren İstanbul Teknik Üniversitesi'nde birinci kademeye uygulanacak yönetmeliğin öğrencilerin düşünceleri göz önüne alınmadan hazırlanması üzerine direniş başlamıştır. Birinci sınıf öğrencileri, ülkemiz koşullarına uymayan ve anti-demokratik maddeleri içeren yönetmeliğe şiddetli tepki göstermişler ve yönetmeliğe ilişkin görüşleri önce İstanbul Teknik Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi dekanlığına iletmişlerdir. Bundan olumlu sonuç alınamayınca 26 Aralık'ta İTÜ birinci sınıfları forumu sonunda dilekler üniversite rektörlüğüne duyurulmuş ve birinci sınıflar boykota girmiştir. Senato'nun konuyu gündeme almaması üzerine 12 ocak pazartesi günü bütün fakültelerde ayrı forumlar düzenerek, daha sonra genel bir forum yapılmış ve genel boykot başlamıştır.

GÖZ GÖRE

YALÇIN ÇETİN

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Yeni tertipler !

AMERİKA zaman zaman Türkiye'nin başına bir adamını musallat etmiş, ardından da başımıza gelmedik dert kalmamıştır. Şimdi yeni bir bela, Ortadoğu'da elini kolunu sallaya sallaya faaliyettedir. ABD Senatosu'nun yahudi asıllı üyesi Senatör Jacop Javits, İsrail'de gerekli temasları yaptıktan sonra Türkiye'ye gelmiştir. Aynızamanda Senato Dışişleri Komisyonu Üyesi olan Javits, Başkan Nixon'dan aldığı yetkiyle, bu temaslarında Türkiye'nin hükümranlık halklarını ayaklar altına alan ve iktidar ricaline üsler konusunda tükürdüklerini yalatan konuşmalar yapmıştır. Bir mutlu ve işbirlikçi azınlık kuruluşu olan Propeller Kulüp'te yaptığı konuşmada Javits, Ortadoğu'daki devrimci ve anti-emperyalist hareketlere karşı, işbirlikçi burjuvazinin başrolü oynayacağı yeni bir planın ipuçlarını vermiştir, *"Araplar bir hayal aleminde yaşıyorlar ve hâlâ İsrail'i denize dökeceklerini sanıyorlar. Ortadoğu probleminin çözümünde Türk özel sektörü büyük rol oynayabilir. Eğer Türkiye ile Yunanistan bir işbirliğinin yapılabileceğini ispat ediyorlarsa, Ortadoğu'daki öteki ülkelerin de bu imkana sahip olduklarını bilmeleri gerekir."*

JAVİTS'in, daha doğrusu onun şahsında temsil edilen Nixon'ın hesabı açıktır: Ortadoğu'da antiemperyalist ve devrimci hareket gün geçtikçe güçlenirken emperyalizm de boş durmayacak, başta kendisine bağımlı İsrail, Türkiye ve Yunanistan gibi ülkelerin işbirlikçi burjuvazisi olmak üzere, Arap ülkelerinin işbirlikçi burjuvazisi ile bir *"çıkarcılar çemberi"* kuracaktır. Javits, Propeller Kulüp'te bu planı açıkladıktan sonra, başta Sunay, Demirel ve Çağlayangil olmak üzere devlet ricaliyle de temaslara girişmiştir. Bu temaslardan sonra Çağlayangil'in söylediği sözlere dikkat etmek lazımdır: *"Türkiye'nin Ortadoğu konusundaki tutumunu Senatör Javits takdirle karşıladığını bildirdi."* Hesabı meydanda yahudi asıllı Javits'in takdirle karşıladığı tutumumuzun ne olabileceğini tahmin etmek için kahin olmağa lüzum yok. Hariciyemiz, emperyalizmin dümensuyunda bir **«çıkarcılar çemberi»**ne katılmağa dünden teşne olduğunu elhak bügüne kadarki tutumuyla açık seçik göstermiştir. Javits'in dolapları, sadece Ortadoğu'da **«çıkarcılar çemberi»** tezgahlamaktan ibaret de değildir. Denizaşırı ülkelerdeki Amerikan üslerini Amerikan hazinesi için daha ucuza sürdürmek için bir başka plan da meydana çıkmıştır. Türkiye'deki üsler, masrafları Türkiye bütçesine yıkılarak, NATO üssü haline getirilecektir!

ANKARA'DAN sonra taçlı müstebit Pehlevi ile görüşmek üzere İran'a giden Javits'in temasları da göstermektedir ki, Amerikan emperyalizminin ne Ortadoğu'dan, ne de Türkiye'den çekilmeğe niyeti vardır. Yeni planlar, yeni tertiplerle bu bölgedeki çıkarlarını sürdürme hesapları içindedir. Amerikan emperyalizminin bugünkü piyonları, AP, CHP yöneticileri, kendi iç kargaşalıkları nedeniyle bu tertipleri kolay kolay gerçekleştirebilecek durumda olmayabilir. Ama, bu bölgede kalmayı kafasına koymuş bir Amerikan emperyalizminin piyon değiştirmesi, bu operasyonu gerçekleştirecek *«muktedirler»***i sahheye sürmesi mümkündür. Bu durumda, Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki ve Ortadoğu'daki oyunlarını akamete uğratmak için tek çıkaryol, ANT'ın çağrısında belirtildiği gibi, sosyalistlerin bir an önce bilimsel sosyalist teorinin rehberliğinde ideoloji ve örgüt birliğini gerçekleştirmeleri, emperyalizme ve faşizme karşı işçi sınıfı örgütünün öncülüğünde devrimci ittifakları kurmalarıdır; giderek, dünyanın bu sıcak bölgesinde emperyalizme kahredici darbeyi indirecek** *«Ortadoğu Devrimci Çemberi»***ni oluşturmalarıdır.**

Türkiye işçi sınıfının ekonomik mücadelesinde geçen hafta ulaştırma işçilerinin greve gitmesiyle ileri bir adım atılmış, ilk defa bütün ekonomiyi ve toplum hayatını etkileyecek ciddiyette bir grev gerçekleştirilmiştir.

Dergimizin sayfaları bağlandığı sırada, İstanbul'da Denizcilik Bankası Şehir Hatları İşletmesi'nde çalışan 4 binden fazla işçi grev halindedir. İlk önce, cuma sabahı, araba vapurları trafiği durmuş, akşam saat 21'den sonra da şehir yolcu vapurları'nın personeli greve gitmiştir.

İstanbul'da günlük hayatı felce uğratan ve her gün en az 275 bin kişinin Boğaz'ın bir yakasından karşı yakasına geçmesini önleyen grev hareketi karşısında hakim çevreler, gemi adamlarını **«halka karşı»** göstermek için bütün olanaklarını seferber etmişlerdir.

Oysa, emekçiler de dahil, bütün İstanbul'luları güç durumda bırakan grev hareketi, aslında işveren durumundaki Denizcilik Bankası'nın eseridir.

4 bin gemi adamı ve iskele personelini temsil eden Türk Deniz Taşıt-İş Sendikası, anayasanın vatandaşa tanıdığı sosyal haklara uygun olarak, yıllık izin içinde geçen hafta tatili ve bayram tatili ücretlerinin verilmesini, 500 liradan aşağı maaş alan 300 sendikalının fazla mesai ücretlerinde asgari yüzde 50 zam almasını ve mevcut çalışma yönetmeliğinin tam uygulanmasını şart koşmuştur. Sendikanın yaptığı hesaba göre bütün bu hakların bir yılda Denizcilik Bankası'na yükleyeceği külfet 300 bin lirayı aşmamaktadır.

Denizcilik Bankası, henüz süresi bitmemiş olan toplu sözleşmeye ilaveler yapılamayacağını, üstelik sendikanın isteklerinin yılda birkaç milyon liralık mali portesi olduğunu ileri sürerek anlaşmaya yanaşmamıştır. Bunun üzerine sendika aylarca önce grev kararı almıştır.

Ancak yürürlükteki anti-demokratik Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu'nun tanıdığı yetkiye dayanarak hükümet gemi adamlarının grevini iki defa toplam olarak üç ay ertelemiştir. Ancak aynı kanuna göre hükümetin bir grevi üç aydan fazla erteleme yetkisi olmadığı için, bu defa grevin yapılması kesinleşmiştir.

İstanbul'da gemi adamları grevde

İşçi ve memurların direnişini destekleyelim

Hükümetin erteleme yetkisi kalmayınca Denizcilik Bankası bu defa başka yolları denemeğe başlamıştır. Sendikanın grevde direnmesi üzerine meseleyi Yüksek Hakem Kurulu'na intikal ettirdiklerini ileri süren banka yöneticileri, grevi durdurmak için İstanbul adliyesine başvurmuşlardır. Ancak Denizcilik Bankası'nın açtığı davaya, görevli hakimlerden hiçbiri bakmağa yanaşmamış ve istinkaf ettiklerini bildirmişlerdir. Üç ayrı mahkemenin de davaya bakmaktan istinkaf etmesi üzerine, dosya, merci tayini için Yargıtay'a gönderilmiştir.

Ard hesaplar

Bu grevin en ilgi çekici yanı, işçilerin isteklerini yerine getirmek için yılda 300 bin liralık, kendi ifadesine göre ise yılda birkaç milyon liralık yükümlülüğü göze alamayan Denizcilik Bankası'nın, bu grevin yapılması yüzünden günde yarım milyon liralık zararı göze alması, ayrıca ulaştırma işlerinin aksaması nedeniyle çeşitli üretim sektörlerinin milyonlarca lira zarara uğramasına sebep olmasıdır.

Her ne kadar Denizcilik Bankası grevi çeşitli yollardan engellemeğe çalışmakta ise de, eninde sonunda bütün engelleme yollarının tıkanacağını ve grevin ergeç yapılacağını bilmektedir. Öyleyse, yılda 300 bin lirayı işçisine vermemek için günde yarım milyonluk zararı göze alan, diğer sektörleri de zarara sokan Denizcilik Bankası'nın hesabı nedir?

Bu noktada iki ihtimal üzerinde durmak lazımdır.

1) Şehir hatları taşıma ücretlerine zam yapabilmek için gerekçe yaratmak... İstanbul halkını grev nedeniyle bir süre sıkıntıya soktuktan sonra taşıma ücretlerini herhangi bir tepki gösterilmesine meydan verilmeden, yükseltmek...

2) Daha büyük oyun, yani Boğaz Köprüsü'nün yapımının gerekliliği için tam temel atılacağı şu sıralarda halkoyunda hava yaratmak...

Nitekim, taşıma işlerinin aksamasından dolayı yolcuların çoğu daha fazla bilet parası ödemeyi seve seve kabullendikleri gibi, gemi seferlerinin aksaması yüzünden bilinçli olmayan herkesin kafasında **«Ah, Boğaz'da bir köprü olsa...»** özlemi belirmiştir.

Bu konuda elde somut deliller olmamakla beraber, bir kamu kurumu niteliğini yitiren ve işi Mafia ile ortaklığa kadar vardıran (Bak: ANT, Sayı 143, S.10) Denizcilik Bankası'nın büyük sermaye adına bu tertibin içine girmesine hiç şaşmamak lazımdır.

Gemi adamlarını ve iskele personelini ekonomik mücadelelerinde sonuna kadar desteklemek durumunda olan sosyalist militanlar, ayni zamanda hakim çevrelerin bu kirli oyunlarını da gerek işçilere, gerekse kamuoyuna anlatmak zorundadırlar. Ancak bu gerçekler dile getirildiği takdirdedir ki, işçi sınıfı ekonomik bilinç düzeyini aşıp siyasal bilinçlenmeye bir parça daha yaklaşacak, işçi sınıfının müttefiki olması gereken diğer sınıf ve tabakalar da, hakim çevrelerin şartlandırmaları yüzünden bu grev hareketinden dolayı işçi sınıfına karşı husumete düşmek yanlışından kurtulacaklardır.

PERSEN mitingi

Öte yandan geçen yıl sonunda öğretmenler boykotu ile başlayan devlet personelinin ekonomik savaşı geçen cumartesi günü Türkiye Personel Sendikaları Federasyonu (TÜRK PERSEN)'in Ankara'da düzenlediği mitingle, daha büyük boyutlara ulaşmıştır.

Dergimiz bağlandığı sırada henüz başlamamış olan mitingle ilgili olarak yaptığı açıklamada Türk - Persen Genel Başkanı Kamil Başaran, iktidar yöneticilerinin birtakım uyutma taktikleriyle personel reformunu geciktirdiklerini, Başbakan Demirel'in de bu konuda daha önce verdiği senedi yırttığını belirterek, «Bütün bunlar çok ilkel taktiklerdir. Oyalama, aldatma ve parçalama taktikleridir. Bunlarla Türk memurunu hâlâ aldatacağını, oyalayacağını ve daha sonra da tekmelemek üzere Türk-Persen'den koparacağını sananlar, sadece kendilerini aldatmaktadırlar.» demiş, mart ayına kadar personel reformu gerçekleştirilmediği takdirde genel boykota gidileceğini açıklamıştır.

Hakim çevreler, memurların direnişini ve gerekirse yapacakları boykotu yine büyük kitlelere ters göstermek için, tıpkı gemi adamlarının grevinde olduğu gibi, ellerinden geleni yapacaklar, devrimci ittifaklar zeminini yoketmek için işçi sınıfının öncülüğünde ittifak kurabilecek sınıf ve tabakaları birbirine düşürmeye çalışacaklardır. Sosyalistler, gerek işçilerin, gerek köylülerin, gerekse küçük burjuvazinin kitle hareketlerini DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'na yöneltmek için bu ihtimalleri göz önünde tutarak uyarma ve yöneltme görevini dikkatle yerine getirmelidirler.

Bu defa da mahkumlar kurşunlandı!

27 Mayıs mahkumları affedildiği ve siyasi haklarına kavuşturulduğu halde, sırf ekonomik ve sosyal şartların baskısıyla ***«suçlu»*** *duruma düştükleri için yıllardan beri hapishane köşelerinde çürütülen 60 bine yakın mahkumun aftan yararlandırılmaması, bütün Türkiye hapishanelerinde gerginlik ve tepkileri arttırmıştır.*

Geçen pazartesi günü, bir mahkumun başka bir cezaevine sürgün gönderilmesi vesilesiyle Sağmalcılar Cezaevi'nde ayaklanan mahkumlar, camları ve kapıları kırarak ***«Af isteriz»*** *diye bağırmışlardır. Mahkumların bu haklı isteğine terörle cevap verilmiştir. Bu olaydan iki gün sonra mahkumların aileleri Beyazıt Meydanı'ndan Sultanahmet'e bir* ***«genel af»*** *yürüyüşü yapmışlardır. Küçük çocukların ve yaşlı annelerin, eşlerin de katıldığı yürüyüşte, mahkum aileleri ellerinde* ***«Hainlere af çok, fakirlere af yok», «Hırsızlar dışarıda, fakirler içeride...»*** *yazılı dövizler taşımışlardır.*

Mahkumların ve ailelerinin ***«af istekleri»*** *ne iki gün sonra yine Sağmalcılar Cezaevi'nde korkunç bir terörle cevap verilmiştir. Pazartesi günkü ayaklanmada elebaşılık ettikleri iddiasıyla 60 mahkum başka cezaevlerine sürgün edilmek istenmiştir. Bu yeni sindirme hareketini mahkumlar kabul etmemişler ve derhal direnişe geçmişlerdir. Jandarmaların elinden kurtulan mahkumlar diğer arkadaşlarının da yardımıyla, jandarmaları püskürttükleri gibi, cezaevinin bazı bölümlerini de ateşe vermişlerdir. Duruma hakim olamayacağını gören cezaevi yönetimi jandarma ve toplum polisi istemiştir. Gelen yeni kolluk kuvvetleri, Sağmalcılar cezaevinin civarındaki evleri boşaltıp trafiği kontrol altına aldıktan sonra binayı sarmışlar ve pencerelerden içeri ateş etmişlerdir. Evvelden gizlice temin ettikleri silahlarla mahkumlar da ateş mukabelesinde bulunmuşlardır. Neticede, jandarmaların kurşunlarıyla Sezai Sevimli ve Yavuz Okan adında iki mahkum ölmüştür.*

Bu kanlı terör tedbirlerine rağmen, ***«af»*** *konusundaki açık adaletsizlik giderilmediği takdirde, daha birçok cezaevlerinde mahkumlar canları bahasına direneceklerdir.*

Fakat, burjuva toplumunun kara damgasını yiyen mahkumlar ve aileleri, af çıksa bile kaderlerinin değişmeyeceğini, sözümona hürriyetlerine kavuşsalar bile, fakir oldukları, ezilen sınıfa mensup oldukları için ömür boyunca zindan statüsünde yaşamağa mahkum olduklarını göreceklerdir. Direnişlerini başka hedeflere yöneltmek, düzeni değiştirmek zorunda olduklarını ergeç anlayacaklardır.

Beş subayın Türkiye halkına bildirisi

Devrimci gençlerin katledilmesi üzerine bildiri yayınlayan 69 deniz subayından beşi, Sarp Koray, Doğan Ünsalan, Okan Esmen, Emin Kabakuş ve Ahmet Çoker geçen hafta bir bildiri yayınlayarak bütün devrimcileri «*DEMOKRATİK HALK İKTİDARI*» için birliğe çağırmışlardır.

Beş genç devrimci subayın bildirisi aynen şöyledir:

«Biz beş genç subaydık. Birgün halktan yana çıktık. Ordudan çıkarıldık. Biz beş devrimci subaydık. Mustafa Kemal dedik, bağımsızlık dedik, emekli edildik bir sabah vakti. Biz genç devrimcileriz şimdi. Kendini halkın kurtuluşuna adamış savaşçılarız ve devam ediyoruz kavgamıza kaldığımız yerden.

«Ve başkaları, devam ederseler kavgalarına. Yani savaş arkadaşlarımız, yani kavgadaşlarımız. 69 değil, yüzlerce, binlerce devrimci kardeşimiz. Halk olan halktan olan ve onun bağımsızlık ve demokrasi kavgasına, insanca yaşama savaşına arka çıkan devrimci arkadaşlar devam edecekler kavgalarına. Hem de hiçbir kişisel çıkar gözetmeden, hem de halktan kopuk ihtirasların izlerini içlerinde taşımadan, hem de her şeyin gerçek sahibinin, herşeyin gerçek üreticisi emekçi halkımız ve yoksul yığınlar olduğunu bilerek devam edecekler kavgalarına. Buna inancımız tamdır. Çünkü düne kadar bizde onlardan biriydik. Farkımız yoktu 69'lardan, yüzlerden, binlerden. 69'ları, yüzleri, binleri bir avuç başıbozuk, beş solcu hayta biçiminde ufalayıp küçültmenin hesabına emekli olduk. Bilmezler mi ki biz kendimizi devrime adamışız. Ve bilmezler mi ki bizim kavgamız onlarla değildir. Biz başta emperyalizmle, onun yerli uşaklarıyla savaşıyoruz. Savaşa katılan herkes dostumuz, karşı çıkan herkes düşmanımızdır. Bizim onlara söyliyecek başka sözümüz yok. Bizim artık boşa söylenecek sözümüz de yok. Artık kavganın tam göbeğindeyiz. Demokratik halk iktidarı için yola çıktık. Görevimiz, devrimciler olarak halkımızla organik bağlar kurmak, savaşı onun içinde, onunla omuzuomuza sürdürmektir artık.

İşçi ve köylülerin devrimci ittifakına yönelirken

Ferruh Doğan

KAMÇILI MEDENİYET!

● Köylü hareketleri, örgütlendirildiği, düzenli bir şekilde yönlendirildiği takdirde, işçi sınıfı mücadelesiyle somut bağları kurulduğu takdirde, güçlü bir silah olacaktır.

● Geçen yılki köylü hareketleri:

Tütün piyasaları açılırken, geçen yıl yapılan Akhisar, Söke, Gerze mitinglerini, mitinglere katılan onbinlerce köylüyü hatırlıyoruz. Geçen yıl demokratik köylü hareketlerinin, gerek toprak kavgası olarak (büyük toprak mülkiyetine karşı), gerekse köy emekçilerini sömüren ticari sermayeye (tefeci, tüccar, aracıya)karşı sürdürülen kavga olarak, bütün Türkiye'ye yayıldığını görüyoruz. Yıl başlangıcında tütün ekim alanlarında devrimci gençlerle ortak tertiplenen Akhisar ve Gerze'deki onbinlik tütün ekicileri mitingleri, Söke'de toprak ağalarına karşı «**toprak isteriz**» mitingi ve Torbalı'da toprak işgaliyle başlayan köylü hareketleri, yıl içinde yaygınlık kazandı. Güney'de pamuk ekicileri yürüyüşler düzenlerken, toprak işgalleri İstanbul'dan İzmir'e, İskenderun'dan Urfa'ya, Tokat'a kadar yayıldı. Birçok köylü yürüyüşleri düzenlendi.

Devrimcilerin katkılarıyla başlayan devrimci köylü hareketlerine devrimci kadrolâr yetişemez oldu.

● Kendiliğinden gelişen köylü hareketleri, devrimci kavgamızın bir parçası, etkili bir gücüdür.

Köylü hareketlerini somut hedeflere yönlendirebilmek için asgari programımızın somut hedeflerini ortaya koyabilmek için, köylü haretinin temelindeki sosyo-ekonomik meselelerin çok iyi bilinmesi gerekmektedir. Bunun için köylülüğü homojen bir kitle olarak düşünmemek, toprak isteği yanısıra, öteki istekleri de göz önüne almak gereklidir. Köylü hareketlerinde somut hedefler gösterebilmek, somut sloganlar atabilmek, kısa vadedeki başarısızlıkların köylü kitlelerini umutsuzluğa sevketmesini önlemek için, işçi sınıfının asgari programında toprak meselesi yanısıra, tarım emekçilerinin ticari sermaye karşısındaki durumu üzerine de açıklık getirilmelidir.

«**Mevcut sosyal ve ekonomik düzene karşı yönelmiş her devrimci eylemi**» desteklemeliyiz. Devrimin ilk aşamasının kesin zaferi ve devrimin kesintisizliği, ancak işçi sınıfı öncülüğünde proleteryanın ve köylülerin devrimci demokratik iktidarı ile, yani demokratik halk iktidarı ile gerçekleşebilecektir. Kurulan devrimci demokratik halk iktidarı, kesintisiz devrim süreci içinde proleteryanın devrimci demokratik mutlak iktidarına dönüşür.

Lenin, «**Köylüler, toprak ve özgürlük istiyorlar,**» diyordu. Biz de bugün köylülerin isteminin ne olduğunu somut olarak tesbit etmek, buna dayanan sloganları yaymak, bunun gerektirdiği örgütlenmeleri gerçekleştirmek zorundayız: *«Toprak ve özgürlük için mücadele, demokratik bir mücadeledir. Sermayenin egemenliğine karşı mücadele, sosyalist bir mücadeledir.»*

«Fakat en dürüst ve en devrimci demokratlarla yapılsa bile, hiçbir ittifak, proleterlere daha yüksek ve daha önemli olan amaçlarını, sosyalizm uğruna mücadeleyi, bütün emekçileri her türlü sömürüden kurtarma uğrunda mücadeleyi unutturamaz. İşçiler ve köylüler ileri. Toprak ve özgürlük için omuz omuza savaşalım... Proleterler, sosyalizm uğruna mücadeleye doğru ileri.»

Geçtiğimiz yıl içinde en büyük eksikliklerden biri de, köylü hareketlerinin ardından, güçlü ve yaygın örgütlenmelere gidilememesi olmuştur. Bunda, temel siyasal örgütün olmamasının, öte yandan bunu sağlayabilecek TİP'te ise, kargaşanın ve küçük burjuva sosyalizminin hakim olmasının etkisi vardır. Bazı örgütlenmeler gerçekleştirilmiş (tütün ekicileri dernekleri gibi), ama bunların devrimci hareketle sürekli bağlantısı kurulamamış, özellikle toprak hareketleri konusunda hiçbir örgütlenme gerçekleştirilememiş, tarım işçilerinin dağınıklığı, örgütsüzlüğü sürmüştür.

● Önümüzdeki yıl köylü hareketleri daha yaygınlık kazanacaktır.

Köylü kitleleri toprak meselesine gittikçe daha fazla sahip çıkmakta, toprak mücadelesi gittikçe daha yaygınlık kazanmaktadır. Köylülerin bu yıl içinde büyük toprak sahipleri, tefeciler, tüccarlar, aracılar ile çelişkileri daha da keskinleşecektir. Tarımın kapitalistleşmesi, köylülerin topraktan sürülüşünü gittikçe daha hızlandırmakta, köy emekçilerinin sömürülmesi gittikçe daha artmaktadır. Bu alanda devrimcilere büyük görevler düşmektedir. Kitlelerin yönelecekleri hareketlilik içinde HAREKET - ÖRGÜTLENME- HAREKET ilkesini uygulayabilmek, hareketin bir ÇIĞ'a dönüşmesini sağlamak gereklidir. Köylü hareketleri, kitle çizgisi içinde değerlendirilmelidir. Bütün köylü hareketlerinde «KİTLELERDEN KİTLELERE» ilkesi uygulanmağa çalışılmalıdır. Kendiliğinden gelişen bütün köylü hareketleri desteklenirken, aynı dertlere sahip yörelerin de harekete geçmesi sağlanmalıdır. Bu şekilde hem hareket alanı büyüyecektir, hem de hareket tecrübesi ve kazandıkları açısından yöreler arasında dengesizlikler olmayacaktır.

Bütün köylü hareketlerinde ÖNDERLİK meselesine çok dikkat edilmelidir. Önderlik, köylülerden kopuk olmamalıdır. Köylülerin yöresel örgütlenmeleri ve kendi militanlarını yetiştirmeleri sağlanmalıdır. Önderler çok önden koşmamalı, arayı fazla açmamalı, fakat ortak hızı en çoğa çıkarmalıdır. Bu alanda devrimciler, doğru hareket edebilmeleri, somut meseleleri tesbit edebilmeleri, bunun çağdaş emperyalizm ve ülke içi düzenle ilişkilerini kurup kitlelere sunabilmeleri için, köylülüğün özgül alanlarında pratiğe yönelik araştırmaları sağlamalıdırlar. Örneğin, pamuk yada tütün meselesi ele alındığında, bunun dünyadaki pamuk yada tütün monopollerinin ajanı ihracatçılar ve onların tüm yurda dağılmış araçları olan tefeci-aracılarla bağlantısı kurulmalı, Tekel'in ve diğer kuruluşların bu gruplardan yana işlediği ortaya konmalıdır. Bu alandaki emekçilerin somut kredi, üretim aracı, pazarlama ve toprak meseleleri ortaya konmalı, son dönemdeki kapitalistleşme sürecinin nerelere varacağı hesaplanmalıdır.

Pratiğe yönelik böylesine çalışmalarla hem eylem hedeflerimiz, sloganlarımız, ve asgari programımızın parçaları belirlenmiş olacak, hem de hareketler yönelmesi gereken raya oturabilecektir.

● Şehirlerde işçi sınıfının ekonomik mücadelesi gelişirken

Geçen yıl işçi sınıfının ekonomik ve sendikal mücadeleleri büyük adımlar attı. Ayrıca, devrimci gençlerle işçiler arasında grevler, işgaller ve yürüyüşlerde, bu kendiliğinden hareketler içinde yakınlaşmalar ve dayanışmalar gerçekleştirildi. Yığınların «kendiliğinden» hareketleri konusuna sosyalistleri ideoloji ve örgüt birliğine çağıran bildirimizde dikkati çekmiş ve devrimcilerin bu hareketlerin siyasal bütünleşmelerini, bağlaçlarını kurmakla görevli olduklarını söylemiştik. Ve bugünlerde devrimci kadrolar bu konuya eğilmekte, çözümyolları aramaktadır.

Bu arayışlar, ayrıca, devrimcilerin eylem içinde birliğe yönelmelerini sağlayacaktır. İşçilerin ekonomik mücadelelerine yardımcı olurken, bunları örgütleyip sarı sendikacılıkla mücadele yaparken, bütün işçi örgütlerinde görev alırken, diğer yanda siyasal mücadeleyi de yaymak, ekonomik mücadeleden siyasal mücadeleye geçişi sağlamak zorundayız. Bu alanda da proleter ideolojisini işçi sınıfında hakim kılarken, bozuk düzene yönelik bütün hareketlere işçi sınıfının dikkatini çekmeli, ittifakların gereklerini ve işçi sınıfının görevlerini anlatmalıyız. Bütün kitlelere eylem içinde ülke içindeki bütün demokratik dönüşümleri, kendilerinin azami isteklerini sağlayacak olanın, anti-emperyalist kavgayı yürütecek olanın, işçi sınıfı öncülüğündeki işçi-köylü ittifakı ve onun iktidarının olacağı anlatılmalıdır. Bütün çabalarımızda devrimci demokratik halk iktidarı hedef olarak gösterilmeli, onun gerektirdiği yaygın ve merkezi örgütlenmeler konusunda çabalara girişilmelidir.

İŞÇİ SINIFININ GELİŞEN KENDİLİĞİNDEN HAREKETLERİNİ DESTEKLEYELİM, EKONOMİK MÜCADELELERE YARDIM EDELİM, BUNLARI YAYALIM.

İŞÇİ SINIFI MÜCADELESİNİ, EKONOMİK MÜCADELE ALANINDAN SİYASAL MÜCADELE ALANINA GEÇİRMEK İÇİN ÇALIŞALIM. BU YOLDA ÖRGÜTLENMELERİ GERÇEKLEŞTİRELİM. İŞÇİ SINIFINA KENDİ İDEOLOJİSİNİ VE HEDEFLERİNİ GÖSTERELİM, BENİMSETELİM.

GELİŞEN KÖYLÜ HAREKETLERİNİ DEVRİMCİ KANALLARDAN AKITMAĞA VE İŞÇİ-KÖYLÜ İTTİFAKINA YÖNELMESİNE ÇALIŞALIM. İŞÇİLERİN VE KÖYLÜLERİN DEVRİMCİ İTTİFAKINI SAĞLAYALIM. SOSYALİZM YOLUNDA BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİNİ SAPTIRMADAN YÜRÜTELİM.

ANT

Dikkat! Barış Gönüllüleri Planlamaya el atıyor!

Amerikan emperyalizminin, militarizminin ve düzeninin yeni bir misyoner örgütünden başka bir şey olmayan «**Barış Gönüllüleri**», Türkiye'de gördükleri şiddetli tepki karşısında maske değiştirerek Türkiye halkına yeni bir oyun oynamağa hazırlanmaktadırlar.

Genç bilimadamı Müslim Özbalkan'ın gerek yerli kaynaklardan, gerekse Amerikan «**gizli**» belgelerinden yararlanarak ANT için hazırladığı «**GİZLİ BELGELERLE BARIŞ GÖNÜLLÜLERİ**» adlı eserde bu oyunun içyüzü şöyle açıklanmaktadır:

«1969 yılı başında Barış Gönüllüleri Genel Müdürlük görevine Başkan Nixon tarafından Joseph Blateford'un getirilmesi, Barış Gönüllüleri'nin genel politikasında bazı değişikliklerin yapılması sonucunu doğurmuştu. Yeni Genel Müdür, Barış Gönüllüleri'nin en fazla yüzde 20-30'unun, tecrübeli ve mid-career niteliğindeki uzmanlardan oluşmasını ve gönüllülerin planlama ve kalkınma kuruluşlarında görev almaya çalışmalarını istiyordu.

«Washington Genel Merkezi'nden Barış Gönüllüleri Türkiye Bürosu Müdürü John Corey'e gönderilen 2 Eylül 1969 tarihli yazıda Türkiye'de uygulanması düşünülen Teknik Yardım Programı ile ilgili hususlar belirtilmekte ve Müdürün bu konuda Türk Hükümeti'nin görüşlerini alması istenmektedir.

«John Corey, 5 Eylül 1969 tarihli bir mektupla, durumu Dışişleri İkinci İktisat Dairesi Müdürlüğü'ne bildirerek, Türk Hükümeti'nin bu yeni program hakkındaki görüşlerinin acele bildirilmesini istemektedir. Barış Gönüllüleri'nin Teknik Yardım Programı ile ilgili tekliflerinin, 17 Ekim 1969 günü, Dışişleri Bakanlığı'nda gizli olarak yapılan ve çeşitli bakanlıkların, üniversitelerin, Genelkurmay'ın, Milli Emniyet'in temsilcilerinin katıldığı **«Yüksek Seviyede Bakanlıklar Arası Danışma Kurulu»** *toplantısında görüşüldüğünü görüyoruz.*

«Barış Gönüllülerinin hükümetimize teklif ettiği teknik yardım programı, kapsamı ve şartları bakımından sakıncalı ve Türkiye'ye yeni külfetler yükleyen bir yardım niteliğindedir.

«Bir kere, ulusal kalkınmasını hızla gerçekleştirme zorunda bulunan Türkiye'nin oyalayıcı, uygulamaya süratle geçilmesini engelleyici yöntem ve denemelere - özellikle gönüllülerle birlikte - girişmek için zamanı ve olanakları yoktur. Oysa Barış Gönüllüleri'nin ileri sürdüğü gibi, ilk teşhislerin gerçekleşmesini beklemek, yeni yöntemlerin araştırılmasına girişmek, pilot proje ve programlarla bir takım denemelere girişmek ve bunların sonuçlarını beklemek gibi maddi olanak ve zaman tüketici yollara sapmak, kalkınma çabamızı engelleyici, amaca varılmasını geciktirici, daha çok maliyetle ve daha uzun sürede hedeflere varılmasına yolaçacak ve aradan geçen süre içinde asıl amaçlardan uzaklaştıracak şartlardır.

«Öte yandan, teknik yardım adı altındaki bu program Türkiye'ye yeni mali külfetler de yüklemektedir. Programın kabul edilmesi durumunda gönüllüler için bu alanlarda yeni çalışma olanaklarının sağlanması, yeni program ve denemelere girişilmesi, yeni örgüt ve çalışma gruplarının kurulması, gönüllülerin eşlerine iş verilmesi... v.b. mali külfetler Türkiye'ye gereksiz yere yüklenmek zorunda kalacaktır. Ayrıca, Türkiye'nin koşullarını bilmeyen, dilini konuşamayan gönüllüler ile işbirliği yapmak zorunda bırakılacak Türk personelinin, emek ve zaman kaybına yol açılacaktır. Bazı durumlarda yetkililerin Barış Gönüllülerine Türk personelinden daha fazla ilgi gösterme ve onların arzularını yerine getirmeye hazır davranışları planlama ve kalkınma kuruluşlarında gereksiz sürtüşmelere sebep olacak ve güvensizlik yaratacaktır.

«Barış Gönüllülerinin dış yardımların kullanılması işine karıştırılması ise, yardımların daha çok şartlı olarak verilmesine, özellikle Barış Gönüllülerinin uygun bulacağı alanlara yöneltilmesine yolaçacaktır.

«17 Ekim 1969 tarihli toplantıda özellikle Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin bu programın kabul edilmesinden yana bir tutum içinde bulunduğu belirtilmektedir. Sonucun ne olacağı konusunda kesin bir yargıda bulunmak bugün için erkendir.

«Ancak, Türkiye'nin ulusal çıkarları açısından büyük önem taşıyan alanlarda Barış Gönüllüleri gibi ülkemiz gerçeklerine uzak, gerekli eğitim ve tecrübeden yoksun yabancılara yetki ve görevler verilmesi, bunların kendi amaçlarına kolaylıkla hizmet etmesini sağlayacak ortamın hazırlanması, **«tam bağımsızlık»** *ilkesi ile bağdaşmamaktadır.*

«Bugüne kadar bunlara yöneltilen tepkinin, Barış Gönüllülerinin kesinlikle ülkemizden gitmelerini sağlayacak ölçüde yeterli olmadığını söyleyebiliriz. Bu nedenle, tüm aydınların, devrimcilerin ve ulusçu güçlerin, **«Amerikan militarizminin, güleryüzlü ticaretinin, emperyalizminin ve karşı devrimciliğin bir örgütü ve bu örgütün ajanları olan Amerikan Barış Gönüllüleri»***ne kesinlikle karşı çıkmaları ve bunların faaliyetlerini ve programlarını sona erdirecek biçimde davranmaları gerekmektedir.»*

TÜTÜN EKİCİ ARKADAŞ

1 kilo Tütün 5 LİRA

1 kilo Sigara 200 LİRA

BİZİ SÖMÜRÜYORLAR!

BİRLEŞELİM HAKKIMIZI ALALIM

● ANT

ANT'IN TÜTÜN AFİŞİ

—Ege Bölgesi'nde bayraklaşıyor—

Büyük bir ihtimalle Ege Tütün Piyasası bu hafta içinde açılacaktır. Bunu diğer bölgelerdeki tütün piyasalarının açılması izleyecektir. Çoluk çocukla 2,5 milyon tütün ekicisini barındıran Ege Bölgesi şimdiden bir hareketlilik içinde. Bakkalı, zahirecisi, fırıncısı, odunucusu, tütün parası ile evlenecek gençleri, hepsi piyasanın açılmasını bekleyip duruyorlar; ve hepsi de bu yıl tütünün iyi para edip etmeyeceğini tartışıyorlar. Ama yine tütün ekicisi aldığı para ile ancak borcunu ödeyebilecek, tekrar hesaba yazdırmaya başlayacak, borç alma - borç verme kısırdöngüsü bütün eziciliğiyle sürüp gidecek.

Fakat bu gidişi kıracak eylemler de güçleniyor artık. Geçen yıl yapılıp yüzbinlerin katıldığı eylemler, Gerze, Söke, Akhisar Mitingleri, kahve toplantıları, yeni örgütler... Tütün ekicisi kavganın içine girdi artık. *Tütün ekicileriyle yapacağımız her eylem, devrimci kavgamızın çok güçlü bir halkası olacaktır.*

Bugün, ihraç mallarımız arasında önemli bir yer tutan ve sanayi bitkileri içinde ekimi en yorucu, kahredici olan tütünü yetiştirenler, tamamen ihracatçı tüccarların, emperyalizmin tütün şirketlerinin eline bırakılmıştır.

Osmanlılar zamanında Türkiye'nin en değerli ihraç metaı tütün, önce İngiliz, sonra Amerikan tüccarları tarafından yağma edilmiştir. Gerek kapitülasyonların sağladığı olanaklar, gerekse dış borçların zamanında ödenememesi tütün sömürüsünü hızlandırarak «REJİ İDARESİ» gibi bir örgütün doğmasını sağlamış; Reji, Türkiye'yi sömürme organı olan «Düyun-u Umumiye»nin emperyalist kanatları altında Türk çiftçisini *kanlı bir şekilde iliklerine kadar* sömürmüştür.

Emperyalistler, o günlerde tütün sömürüsünü gerçekleştirebilmek için her türlü yola başvurmuşlardır. Örneğin, Amerikan Donanmasının belgelerinde şunları okuyoruz:

«(Türkiye'nin) ekonomik gelişimi Amerikan iş çevreleri tarafından incelendi. Bu temsilcilere Amerikan Donanması tarafından her türlü yardım yapılacak... Donanma, ticari firmalarımızın iş bulmasına yardımcı olmakla kalmaz, iş fırsatları çıktığında Amerikan firmalarının bu konuda tam bilgi elde etmelerini sağlar... Samsun'da bir destroyerimiz sürekli olarak bekleyip, Samsun'daki Amerikan tütün firmalarının çıkarlarını koruyor.» (The United States Navy as an Industrial Asset, Washington, Office of Naval Intelligence, 1923.)

Ulusal kurtuluş savaşından sonra, küçük burjuvzi'nin biçimsel dönüşümleri arasında tütün de 1925 yılında devlet tekeline alınmış ve 1938 yılında çıkarılan **«Tütün ve Tütün İnhisarı»** adlı kanun ile devletçe yönetilmeye başlanmıştır. Ama bu dönüşümler sınıfsal temele dayanmadığından tütün sömürüsü önlenememiş ve sömürü her geçen gün daha da artmıştır.

Tütün Gerçeği

Tütün piyasasına baktığımızda iki gerçek ile karşı karşıya kalırız:

1. Çok yaygın deyimiyle 12 ay değil, 14 ay çalışan tütün ekicisinin eline çok az para geçmesi, elindeki tütünü ile rezil olması, sömürülmesi,

2. Sayıları çok sınırlı olan bir kısım aracı-ihracatçıların, emperyalizmin tütün şirketlerinin hiç yorulmadan ekicinin sırtından büyük kârlar kazanması, onu sömürmesi. Şimdi bu gerçeklere daha bir açıklık kazandıralım.

Türkiye'nin son beş yıllık tütün üretimi şöyledir:

1964	193.668 ton
1965	132.374 "
1966	164.167 "
1967	181.659 "
1968	*161.628* "

Görüldüğü gibi, 1968 yılında tütün üretiminde, 20.000 tonluk bir düşüş vardır. II. Beş Yıllık Kalkınma Planında ise tütün hedefleri 225.000 hektar arazi, 720 kg/ha verim ve 160.000 ton üretimdir (DPT, II. Beş Yıllık Kalkınma Planı, s. 324).

İktidar kalkınma planlarında tütün fiyatlarının düşük oluşunu, dolayısıyla ürtimin artmayışını iki nedene bağlamaktadır:

Tütün Ekicisinin Ekonomik Kavgasına Katılalım!

YILDA 14 AY ÇALIŞAN TÜTÜN EKİCİLERİ
—Artık sömürüye karşı örgütleniyorlar—

1. Yetiştirilen tütünlerin kalitesiz oluşları, tütün ekim alanının elverişsiz arazilere kayması,

2. Dış piyasa talebinin olmaması. *Ve II. Beş Yıllık Kalkınma Planında* tütün hedeflerinin a) İç tüketim, b) Dış tüketim imkanlarına göre yapıldığı ve fiyatların da bu politika çerçevesinde saptanacağı belirtilmektedir. (SPO- Second Five Year Development Plan, pp. 413).

Genel olarak şunu söyleyebiliriz: *Bugün Türkiye tütün piyasası ihracatçı tütün şirketlerinin egemenliği altındadır. İç tüketimin sınırlı olması, Tekel'in dengeleyemediği tütün piyasasını dalgalanan dış tüketimin çizgisinde davranan ihracatçıların eline bırakmaktadır. Türkiye tütün üretimi dış pazarlar tarafından yönlendirilir oldukça bu gerçek daha da sürecektir.*

AP İktidarının yaptırdığı planlarda tütün ihracatının artmadığından, bu yolda gerekli işlemlerin yapılmadığından şikayet edilmektedir. Tütün ihracatını yabancı şirketlerin ve onların ajanlarının ellerine bırakan bir iktidar elbetteki tütün ihracatını kontrol edemez. Ve tütün ihracatında komşu ülkelere göre her geçen gün biraz daha gerileriz. Üstelik bizim tütünlerimizden daha düşük kalitedeki Yunanistan, Yugoslavya tütünlerinin dış piyasadaki değeri bizimkilerden kg başına en az 3 lira fazla olur.

Egemen sınıflar sözde tütün ekicilerinin haklarını korumak amacıyla çıkarttıkları «**Tütün ve Tütün Tekeli**» Kanununda bütün bu gerçekler unutulmuş, tek suçlu olarak fazla üretim yapan ekiciler görülmüş ve tütün ekim alanının daraltılması yoluna gidilmiştir. Tütün piyasasının daha çok dış pazarlar tarafından yönlendirildiğini ve bütün dış pazarlarımızın da ihracatçı tüccarlar elinde olduğunu bilmez görünen egemen sınıflar tütün ekicisini arkadan vurmuşlardır.

Tütün ekicilerinin meselelerini dört kalemde incelemek mümkündür: 1. Üretim meseleleri, 2. Kredi meseleleri, 3. Satış meseleleri, 4. Örgütlenme meseleleri.

Dört Mesele

1. **Üretim meseleleri**: Tütün ekicilerinin hepsinin toprağı yoktur. Bir kısmı ortakçı olarak çalışmakta, bir kısmı ise toprak kiralamaktadır. Tütüncüler çeşitli hastalıklara karşı savaşacak modern ilaçlara sahip değildirler. İlaçlar çok pahalıdır, zirai ilaçlar sömürüsü bütün ağırlığıyla devam etmektedir. Toprak, zirai alet ve ilaçlar tütün ekicilerinin en önemli sorunları olarak ortaya çıkmaktadır.

2. **Kredi meseleleri**: 1967 yılında 82 ihracatçıya verilen kredi 366. milyon liradır. Aynı yıl 427.798 tütün ekicisi aileye banka ve kooperatifler yoluyla verilen para ise 378.899.017 liradır. *Yani bir yanda her tütün* ekicisi aileye 885 lira kredi düşerken, öte yandan iktidar tütün tüccarlarının tütün alımında kullandığı paraların % 87'sini sağlamaktadır. Değirmenini iktidarın verdiği para ile döndüren tüccar, bu paraları sağlayan tütün ekicisini sömürmektedir.

Banka ve kooperatiflerin sağladıkları krediler ekiciye yetmemektedir. Üstelik bankaların sağlam kefiller araması, tapu istemesi, kendinden başka kimsesi olmayan ekiciyi bankaların kapısına gelmekten bile alıkoymaktadır. Bu yüzden ekiciler ister istemez tefecinin eline düşmekte ve perişan olmaktadırlar. Tefecilerin, banka yada başka yerlerden para alamayan, aldığı para yetmeyen tütün ekicilerinden aldığı faiz % 25 ile 200 arasında değişmektedir. Oysa ihracatçı firmalar bankalardan % 6 ile faiz almaktadırlar. Kurulmakta olan Kredi Kooperatifleri ise ancak zengin ekicilere yarar sağlamakta, yoksul ekiciler yine perişan olmaktadırlar.

3. **Satış meseleleri**: Tütün ekicilerin satış alanındaki dertleri tütün haberleri ile başlar. Bu, ihracatçı firmaların tütün ekicilerine karşı açtıkları psikolojik kampanyadır. Tüccarlar çeşitli yayınlar ve tütün bölgelerindeki adamları ile, hatta bakanlar ile ellerinde stok tütün bulunduğu, bu yıl tekelin çok az tütün alacağı, tüccarların ellerinde para olmadığı, tütünlerin kalitelerinin düşük olduğu gibi haberleri yayarlar. *Bu etkin kampanya tüccar için* gerekli sömürü ortamını hazırlar, tütün ekicilerini tüccarların bütün şartlarına uymaya zorlar. Gerçekte zaman zaman tütün tüccarlarının elinde stoklar olur, ama tüccarlar bu stokları halklarımızın paraları ile eritme yollarını her zaman bulurlar. Bundan sonra tütünlerin kalitelerinin, *randımanlarının, taban* ve tavan fiyatlarının tesbit edilmesi dertleri gelir. Randıman tesbitlerini gezgin eksperler yaparlar. Fakat eksperlerin tütünleri değerlendirmeleri birbirini tutmaz. Birinin 40 randıman (bir balyadaki tütünün % 60 ı' işe yaramaz demek) dediğine diğeri 80 randıman diyebilir. Tekel eksperleri daima özel sektör eksperlerinden az randıman gösterirler. Ekicilerin Tekel eksperlerine güveni yoktur. Onların tüccarlarla işbirliği yaptıklarına inanmaktadırlar.

Bu konuya ilişkin olarak Aliağa'daki Tütün Ekicileri Derneği Başkanı Mehmet Uçar, randıman ve randımana ödenecek paraların evvelden tesbit edilmesinin gerektiğini ve yeminli eksper istediklerini söylemektedir.

Öte yandan Tekel, tütün havalisin bir takım mekanik bölgelere ayırmakta ve bu ayrımlar ayrı bölgelerdeki ekiciler arasında husumet yaratmaktadır.

Bugün tütün piyasasında iki alıcı vardır: Tekel ve ihracatçı tüccarlar. İhracatçı tüccarların sayısı 100'e yaklaşmaktadır. Bunların meşhurları arasında İzmir Ticaret Ltd. Şirketi, Türktaş Firması, Türkiye Tütünleri Firması, Abdi Suat Akev Firması, İncirtaş Firması, Yemeniciler Firması, Felemenk Türk Tütünü Firması, Etibissement Tabaccous Firması, Socotab Firması, Tütüntex Firması, Geri Tobacco Firması, Standart Firması gibi firmalar sayılabilir. Bu ihracatçı firmalar kullandıkları paraların % *87'sini devletten* alıp, korkunç kârlar elde ederken, devlete hiç vergi ödememekte, vergi kaçırmaktadırlar. Örneğin, Manisa Milletvekili Mustafa Ok'un açıkladığına göre, bir firma 1965 yılında 2.250.319 kilo tütün ihraç ettiği ve yaklaşık olarak 5.000.000 TL. net kâr elde ettiği halde, zarar beyanında bulunmuştur.

Piyasada genellikle tüccarlar Tekel'den az fiyat biçerler. Tekel gelir, iyi mallardan biraz aldıktan sonra «kontenjan doldu» diyerek piyasayı *vurguncu tüccarların eline bırakır.* Böyle olunca 10 T.L. baş fiyat biçildiği halde, tüccar 2 T.L.'dan tütün kaldırabilir.

Tüccar gelip tütünü aldıktan sonra günlerce uğramayıp ne çeki yapmakta, ne para ne de kredi vermektedir.

Diğer mesele de ıskarta ve kırık tütün çıkarmaktır. Iskarta çoklukla işe yaramaz diye çıkarılan ve tüccar tarafından çok az bir fiyata (40-50 kuruş) alınan tütündür. Böylelikle tüccar a) Normal tütünden, b) Iskarta tütünden, c) Kırık tütünden olmak üzere, ekiciyi üç şekilde sömürebilmektedir.

Örgütlenme

3. **Örgütlenme meseleleri**: Tütün ekicileri dağınıktır, örgütsüzdür. Şimdiye kadar kurulmuş olan örgütlerin çoğu aracı tüccar'a'a hizmet etmiştir. Örneğin, Ege'deki Tütün Ekicileri *Federasyonu bunlardan bir tanesidir.* Bu Federasyonun başkanının son olarak yaptığı iş, ekicilerin istediği Büyük Ege Tütün Mitingini baltalamak olmuştur.

İktidarın yeni çıkarmış olduğu Tütün Kooperatifleri Kanunu'nun ise ekiciye hiçbir yarar getirmeyeceği ortadadır. ANT'ta çıkmakta olan *«Türkiye'de Kooperatif Soygunu»* adlı yazıda görüldüğü gibi, devlet insiyatifiyle Türkiye'de kurulacak olan kooperatifler eninde sonunda aracı-tüccarların, tefecilerin eline düşmek zorundadır. Öte yandan tütün alıcıları devleti bile zorlayacak örgütlerini her zaman kurabilmektedirler, Ege Tütün İhracatçıları Birliği gibi...

Ama sömürüye direniş eylemleri tütün ekicilerinin gerçek önderlerini ortaya çıkarmaya başlamış, Akhisar'da Tütün üreticileri Sendikası (TÜS), Aliağa'da Tütün *Ekicileri Derneği*, Gerze'deki Tütün Ekicileri Cemiyeti gibi örgütler oluşmuştur. Nitekim tütün gerçekleri en somut biçimde bu örgütler tarafından dile getirilmektedir. Başkan Ahmet Akarçay'ın imzası ile TÜS'ün yayınladığı son bildiride şöyle denilmektedir:

«**1. Bir taban fiyat tesbit edilmelidir ve Tekel'in bu taban fitat üzerinde destekleme garantisi sağlanmalıdır. Taban fiyat 1 kg tütünün maliyet fiyatı olan 10.26 T.L.'dan aşağı olmamalıdır.**

«**2. Tütün ekicilerinin kredi meseleleri çözümlenmelidir,**

«**3. Tütün Tekeli Kanunu en kısa zamanda değiştirilmelidir,**

«**4. Piyasa açılışı geciktirilmemeli, satış bedelleri ekiciye peşin ödenmeli, ıskarta çıkarılması yoluyla fiyat kırımı önlenmelidir,**

«**5. Demokratik bir ortamda emeğe saygılı, ekiciyi yabancı ya kul etmeyen tütün ilişkilerini gerçekleştirmek için bütün tütün üreticileri eylem birliği yapmalıdır».**

Görevlerimiz

Genel olarak Türkiye'deki bütün tütün ekicileri sınırlı topraklar üzerinde üretim yapmaktadırlar. Ama bu üreticilik dağınıktır, ilkeldir, modern tütüncülük bilgisinden ve tekniğinden yoksundur; kredi ve satış imkanları açısından bütün üreticiler önce tefecilere, aracılara sonra da şehirdeki tüccarlara ve ülkemizdeki iktidarın karakterine, yani emperyalizmin işbirlikçilerinin isteklerine bağlıdır. Ne tütün piyasasını sözde dengeleyen Tekel'in bankaların, ne de vurguncu tüccarların insaflı davranmaları *tütün ekicilerinin meselelerini* çözemeyecektir.

Tütün meselesi diğer meselerden soyutlanamaz, genel ekonomik meselelerin içinde ele alınmak zorundadır.

Tütün ekicileri örgütlenmek, gerçek tütün ekicileri birlikleri, sendikaları, federasyonları, kooperatifleri kurmak zorundadırlar. Bu yolda aracıların, tüccarların vurgun sahibi olmaları, tütün ekicilerinin sömürülmesi kısmen önlenebilecek, tütün ekicileri haklarını gözetme ve toplu çalışma yeteneklerini geliştirebileceklerdir. *Sosyalist militanlar olarak bu örgütlerin kurulmasına mutlaka yardım etmeliyiz, kurulmuş bütün örgütlerde görev alıp, bu örgütleri ekiciden yana çalıştırmalıyız.*

Bütün bunlar yeterli midir? Elbette hayır! Kurulan bütün örgütler bugün ister istemez şehirlere, şehirlerdeki emperyalizmin tütün şirketlerine, tamamen işbirlikçi iktidarın çizgisinde hareket eden Tekel'e, kredi, piyasa düzenbazlıklarına tabi olmak zorundadır.

Sosyalist militanlar olarak tütün ekicilerine tütün ekcilerinin örgüt kurmalarının çok gerekli ama yetersiz olduğunu; örgüt kurmalarına rağmen aracıya, şehirdeki emperyalizmin tütün şirketlerine, işbirlikçi iktidara bağlı kaldıkça sömürünün ortadan kalkmayacağını, sömürüden ve elindeki tütünü ile rezil olmaktan kurtulmanın tek yolunun, tütün ekicilerini, emperyalizmin tütün şirketlerinin ve işbirlikçi iktidarların vurguncu ellerine bırakmayacak olan DEMOKRATİK HALK İKTİDARI'nı kurmak olduğunu, ancak ve ancak bu yolda kurtulacaklarını anlatmak zorundayız.

Sosyalist Militanlar!

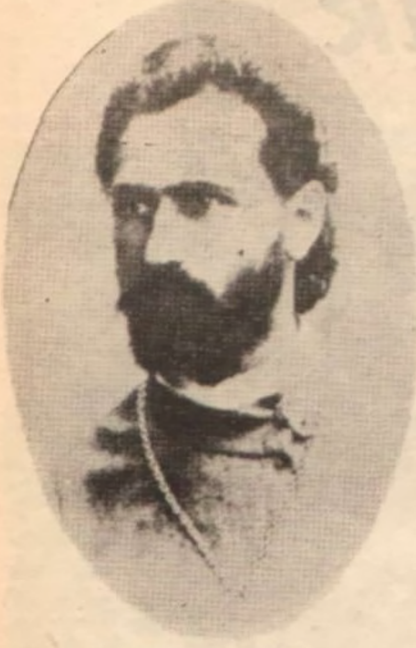
☐ *Ekcileri, aracıya, tefeciye, emperyalizmin tütün şirketlerine ve Tekel'e karşı açtıkları mücadelede yalnız bırakmayalım. Bu amaçla kahve sohbetleri, gösteri, miting, afiş, broşür... her yolu deneyelim.*

☐ *Tütün ekcilerine birlik, kooperatif, sendika, federasyon kurmanın, örgütlenmenin faydalarını anlatalım, bütün kurulmuş örgütlerde görev alalım.*

☐ *Tütün ekcilerine bugünkü mücadelelerinin çok gerekli ama yetersiz olduğunu, bütün çabalarına rağmen bu iktidarlar ile meselenin çözülemeyeceğini, kurtuluşun ancak işçi-köylü kitlelerinin beraber mücadele ederek kuracakları* DEMOKRATİK HALK İKTİDARINDA *olacağını anlatalım.*

22 OCAK, 1905 DEVRİMİ'NİN BAŞLANGICI OLAN KANLI PAZAR'IN 65. YILDÖNÜMÜDÜR. 1905, BÜYÜK USTANIN DEDİĞİ GİBİ, 1917'NİN PROVASI OLMUŞTUR. 1905 OLMASAYDI, 1917 OLAMAZDI. 1905 DEVRİMİ İLE DEVRİMCİ MÜCADELE KİTLE BOYUTU KAZANDI. İŞÇİLER, KÖYLÜLER, ASKERLER, ÇEŞİTLİ KÜÇÜK BURJUVA TABAKALARI ARASINDA SOMUT BAĞLAR İLK DEFA BÖYLESİNE YAYGINLIKTA KURULDU, KİTLESEL EYLEMLER İÇİNDE ÇARLIK DESPOTİZMİNE KARŞI CEPHE OLUŞTURULDU. BURJUVA DEMOKRA MASINDA DA İŞÇİ—KÖYLÜ YIĞ DÜNYA DEVRİMCİ PRATİĞİ 1905 HAREKETLERİ, İŞÇİ KÖYLÜ İTT KONULARINDA 1905'DEN ÖRNE VARDIR. V.I. LENİN AŞAĞIDAKİ YALİST GENÇLERE, 1917 MART ÖNCE VERMİŞTİ.

Lenin, 1905 Ka Pazar'ını anlatıy

PAPAZ GAPON
—İşçiyi kırdıran şefaatçı—

GENÇ ARKADAŞLAR, YOLDAŞLAR!

Bugün, haklı olarak Rus Devrimi'ı'n başlangıcı sayılan **«Kanlı Pazar»**ın 12. yıldönümü...

Papaz Gapon'un öncülüğünde binlerce işçi, yalnız Sosyal Demokratlar değil, çara bağlı halk da, çara dileklerini bildirmek için, kentin bütün kesimlerinden başkentin merkezine, Kış Sarayı'nın önündeki alana aktı. İşçiler ikonlar taşıyordu. Önderleri Gapon çara bir mektupla kişisel güvenliğinin sağlandığını bildirip, halka gözükmesini diledi.

Birlikler çağrıldı. Atlılar ve Kazaklar kılıçlarını çekerek kalabalığa saldırdılar. Silahsız işçiler dizleri üstüne çöktüler, çara gitmeğe bırakmaları için Kazaklara yalvardılar. Polis raporlarına göre o gün binden çoğu öldürüldü, iki binden çoğu da yaralandı. İşçilerin kırgınlıkları anlatılır gibi değildi.

İşte kaba hatlarıyla 22 (9) Ocak 1905'de, **«Kanlı Pazar»**da olanlar... Bu olayın önemini daha açık seçik anlayabilmeniz için işçilerin isteklerinden birkaç bölümü aktaracağım. İstekler aşağıdaki sözcüklerle başlar:

«Biz, St. Petersburg'da oturan işçiler, sana geldik. Bizler talihsiz, aşağılanmış köleleriz. Despotluk, tiranlık altında eziliyoruz. En sonunda sabrımız taşırılınca işi bıraktık, hiç değilse yaşamamız için gerekli olan verilsin diye patronlarımıza yalvardık. Ama isteklerimiz geri çevrildi. İşverenlere göre herşey yasalara aykırıydı. Biz buradakilerin, binlercemizin, bütün Rus halkı gibi hiçbir insan hakkı yok. Senin memurlarının davranışları yüzünden köle olduk.»

Aşağıdaki talepleri sıralanıyordu: Genel af, temel özgürlükler, toprağın halka kerteli olarak dönüştürülmesi, genel ve eşit oy temeline dayanan bir kurucu meclisin toplanması... Ve aşağıdaki sözcüklerle bitiyordu:

«Efendimiz, halkına yardımdan kaçınma. Senle halkını ayıran duvarı yık. İsteklerimizin kabul edileceğine söz ver. Bununla Rusya'yı mutlu kılacaksın; olmaz dersen, işte burada ölmeğe hazırız. İki yol var, ya özgürlük ve mutluluk yada mezar.»

Bir ortodoks papazın öncülük ettiği bu eğitilmemiş, okumamış işçilerin isteklerini *şimdi* okumak üstümüzde değişik bir izlenim yaratıyor. İnsan elinde olmaksızın bu katıksız istekleri kendilerini toplumcu sanan, ama gerçekte burjuva yalancılar olan sosyal-pasifistlerin bugünlerde öne sürdüğü yatıştırıcı çözümlerle karşılaştırıyor. Devrim öncesi Rusya'nın uyanmamış işçileri çarın *hakim sınıfın* başında olduğunu bilmiyordu; yani, ellerindeki ayrıcalık, kâr ve tekelleri her türlü kaba güç aracıyla korumaya hazır olan burjuvaların bağlandığı binlerce bağla büyük toprak sahipleri sınıfı... Bugünün sosyal-pasifistleri, **«yüksek tahsilli»** görünen bu baylar, emperyalist, soyguncu bir savaşı sürdüren burjuva hükümetlerinden **«demokratik»** bir barış ummanın tümüyle aptallık olduğunu anlamıyorlar; tıpkı uysal isteklerin kana susamış çara, reformları bağışlatabileceğini sanmanın aptalca olması gibi...

Gene de aralarında büyük ayrılıklar vardır. Devrim öncesi Rusya'nın okumamış işçileri siyasal bilince yeni ulaşan dürüst kişiler olduklarını eylemleriyle kanıtladıkları halde, bugünün sosyal-pasifistleri, geniş anlamda, uyuşuk öğütlerle halkı devrimci kavgadan ayırmağa çalışan ikiyüzlülerdir.

İşte büyük halk kitlelerinin bu uyanışı ve siyasal bilinçle devrimci mücadeleye yönelişi 22 Ocak'ın tarihsel önemini belirtir.

Sonradan Rus liberallerinin önderi olan, dışardaki bir illegalin yayımcısı Bay Peter Struve, **«Kanlı Pazar»**dan *iki gün* önce «Rusya'da devrimci bir halk yok»diyordu. Cahil köylüler ülkesinden devrimci bir halkın doğabileceği fikri burjuva reformistlerinin bu **«yüksek tahsilli»**, kibirli ve son derece aptal önderine bütünüyle saçma gözüküyordu. O günlerin reformcuları -bugünküler gibi- gerçek devrimin olamayacağına derinden inanmışlardı.

22 Ocak 1905'den önceki devrimci parti, bir avuç kişiden oluşuyordu. Reformistler bizi bugünküler gibi, bir «hizip» (sect) olarak nitelenmişti. Devrimci yüzlerce örgütleyici, yöresel örgütlerin binlerce üyesi, bir aydan daha sık çıkamayan ve çoğunlukla dışarda basılıp büyük zorluklarla Rusya içine kaçırılan altı devrimci gazete; özellikle 22 Ocak'tan önce Rusya'da devrimci partilerin ve devrimci sosyal demokrasinin durumu buydu. Bu durum dar görüşlü, küstah reformcuların biçimsel yargılarına, Rusya'da daha devrimci bir halkın bulunmadığı savına yol açtı.

Buna rağmen görünüm birkaç ayda bütünüyle değişti. Bir kaç yüz devrimci sosyal demokratın sayısı **«birden»** binlere çıktı, binler iki, üç milyon proleterin önderi oldu. Proleteryanın kavgası güçlü bir mayayı oluşturdu, yüz milyon gücündeki köylü yığınları arasında devrimci hareketleri doğurdu. Köylü hareketi ve orduda yaptığı yankılar ordunun bölümleri arasındaki silahlı çatışmalara yol açtı. Bunlarla 130 milyon nüfuslu koca bir ülke devrime yöneldi; böylece uykudaki Rusya, devrimci proletarya ve halkın Rusya'sına dönüştü.

Bu dönüşümü incelemek, nedenlerini, yöntemlerini, yollarını anlamak gereklidir.

Bu dönüşümün oluşturduğu temel araç *kütle grevi* idi. Rus devriminin kendine özgü çehresi, sosyal içeriği bir *burjuva demokratik devrimi* olduğu halde, mücadele yöntemleri açısından bir *proletarya devrimi* olmasıydı. Kendi güçleriyle ulaşabildiği ve ulaşmak için doğrudan çekiştiği amaç demokratik bir cumhuriyetti. Bunu elde edene değin de burjuva demokratik devrimi idi; sekiz saatlik iş günü, kişizadelerin devsi topraklarına elkonulması... Bu ölçütlerin aşağı yukarı tümü 1792-93 Fransız burjuva devriminde elde edilmişti.

Rus devrimi aynı zamanda bir proleter devrimi idi. Yalnız öncü güç, hareketin öncüsü olma anlamında değil; uyanan kitlelerin kullandığı temel araçların, özellikle proleter mücadele araçları adını verirsek, grev olması ve dalga gibi yükselen kararlı olaylarda en karakteristik fenomenin grevler olması anlamında da bir proleter devrimi idi.

Sonuncu olmadığı açık olan Rus devrimi, siyasal kütle grevinin olağanüstü rol oynadığı *ilk* büyük devrimdi. Rus devrimindeki olayların *temeli* ve siyasal biçimdeki değişmeler üstüne *grev istatistikleri* aracılığıyla bir araştırma yapılmadıkça, bunların anlaşılamayacağı söylenebilir.

Bir konferansta istatistiklerin kuru geldiğini, dinleyiciyi uzaklaştırdığını biliyorum. Yine de, bütün bir hareketin nesnel kuruluşunu değerlendirebilmeniz için bazı sayıları vermekten kaçınamıyacağım. Rusya'da devrim öncesinde grevler yıl başına ortalama 43.000 kişiyi içeriyordu. Sonuç olarak devrim öncesi on yıllık devrede grevlerin içerdiği toplam insan sayısı 430.000'di. Ocak 1905'de, devrimin haftasında grevlerin içerdiği insan sayısı 440.000'di. *Bir ay* içindeki grevlerde bütün on yıllık dönemden *daha* fazla kişi yer almıştı.

Dünyada hiçbir kapitalist ülke, İngiltere, A.B.D., Almanya gibi en gelişmiş ülkeler bile 1905 Rusya'sındaki büyük grev hareketine tanık olmamıştır. Grevlere katılanların sayısı 2.800.000'e çıktı, ülkedeki toplam fabrika işçisi sayısının iki katı. Bu, doğal olarak, Rusya'daki kentli fabrika işçilerinin daha fazla okumuş, daha güçlü yada Batı Avrupa'daki kardeşlerine oranla mücadeleye daha iyi uymuş olmaları demek değildir. Bu durum gerçeğin tümüyle karşıtıdır.

Ama bu,proleteryanın nasıl uyuyan büyük bir enerji olduğunu kesinlikle ortaya koyar. Devrimci bir dönemde -bunu abartmaksızın, Rus tarihinin en doğru verisine dayanarak söylüyorum- Proleteryanın döğüş gücünü normal ve barış dönemlerine oranla, *yüz kere daha fazla geliştirebileceğini* gösterir.

1905'e değin insanlık proleteryanın gerçekten büyük amaçlar için döğüşebileceğini ve gerçek devrimci eylem biçiminde döğüştüğünde de nasıl büyük çaba gücüne sahip olduğunu bilmiyordu. Rus devrim tarihi, öncünün en çok inat ve bağlılıkla döğüşen ücretli işçilerden çıktığını gösterdi. Girişimler çoğaldıkça grevler de daha direşken oldu, yıl süresince sayıları daha sıklaştı. Kent büyüdükçe proleteryanın mücadeledeki rolü de büyüdü.

İşçilerin çok sayıda, daha bilinçli olduğu üç büyük kentte, St. Petersburg, Riga ve Varşova'daki grevci işçilerin toplam işçiye oranı diğer kent ve tarımsal bölgelerden ölçülemiyecek kadar fazlaydı.

Rusya'da metal işçileri -bu büyük bir olasılıkla diğer kapitalist ülkeler için de doğru... proleteryanın öncüsü oldu. Bu ilişki konusunda aşağıdaki aydınlatıcı olguya dikkat edelim: Bütün sanayileri bir arada ele aldığımızda 100 çalışan işçiye karşılık 160 grevci işçi varken, *metal sanayiinde* bu sayı 100'e karşı 320 idi. 1905'de bütün Rus fabrika işçilerinin grevler sonucu ücretlerinden ortalama 10 ruble -savaş öncesi değişim oranıyla yaklaşık 26 frank- yetirdiği hesaplanmıştır. Bu paranın feda edilmesi kavga uğrunaydı. Yalnız metal işçilerini ele alırsak ücretlerdeki azalmanın *üç kez daha fazla* olduğunu buluruz. Çalışan sınıfın en sağlam öğeleri, kararsızları, uykudakileri uyandırarak, güçsüzleri yüreklendirerek kavganın en önünde yürüdü.

Göze çarpan özellik, devrim sırasında siyasal grevlerle ekonomik grevlerin birbirine karıştığı eylem biçimiydi.

Eylemin büyük gücünü koruyacak tek yolun, bu iki grevin birleştiği hareket biçimi olduğu ortadaydı. Sömürülen geniş kitleler, devrimci harekete çekilmemiş olabilirdi,çünkü onlar sanayiin çeşitli dallarındaki ücretli işçilerin koşullarında düzelme sağlamaları için kapitalistleri zorladıklarını örnekleriyle görmemişlerdi. Bu mücadele Rus halk yığınlarını yeni bir ruhla doldurdu. Böylece serflere dayanan, vahşi, ortodoks, sofu, başeğmiş Rusya eski insanını oyun dışı bıraktı. Ancak bundan sonra Rus halkı gerçekten demokratik, gerçekten devrimci bir eğitimi elde etti.

1905'i «1917'nin provası» olarak niteleyen Lenin

Burjuvazi ve onun eleştiriye yanaşmayan uşaklar korosu, sosyal reformistler, kitlelerin «eğitiminden» sözettiklerinde, genellikle öğretmenlikle ilgili, kitleleri yıldıran, onları burjuva aldatmacalarıyla dolduran bilgiçlikleri anlıyorlar.

Yığınların gerçek eğitimi hiçbir zaman kendi devrimci kavgalarından, politikadan ayrılıp bağımsız kılınamaz. Sömürülen sınıfı yalnızca mücadele eğitebilir. Yalnız mücadele kendilerine güçlerinin büyüklüğünü gösterir, ufuklarını genişletir, yeteneklerini çoğaltır, düşüncelerini arıtır, amaçlarını kızıştırır. Bunun için gericiler de 1905 kavga yılını, «çılgın yıl»ın ortodoks Rusya'yı kesinlikle gömdüğünü kabul etmelidir.

1905'deki grevlerde metal ve dokuma işçileri arasındaki ilişkiyi daha yakından ele alalım. Metal işçileri en iyi ücret alan, en bilinçli, en iyi eğitim görmüş proleterlerdi. Metal işçilerinin iki buçuk katı olan dokuma işçileri ise en geri, Rusya'da en kötü ücret alan, köyle aile bağları kopmamış olan bir kitleydi. Bu ilişki içinde çok önemli bir olgu gün ışığına çıkacaktır.

1905'de metal işçilerinin grevleri, yıl başında yıl sonundaki ölçüde olmamakla beraber, ekonomik grevler üstünde siyasal bir baskınlığı gösteriyordu. Diğer yanda dokuma

K DEVRİMİNİN TAMAMLAN-
NLARI ÖNCÜLÜK YAPTILAR.
DEN ÇOK YARARLANDI. KİTLE
AKI, DEMOKRATİK DEVRİM
ALINACAK ÇOK HUSUSLAR
ONFERANSI İSVİÇRE'Lİ SOS-
VRİMİNDEN KISA BİR SÜRE

nlı

yor

şçileri arasında ilkin ekonomik grevlerin, ıl sonunda ise siyasal grevlerin baskınlığını görüyoruz. Ekonomik mücadele, koşulların hemen ve doğrudan düzeltilmesi için mücadele, kitlelerin geri katlarını tek başına uyandırabilir, onlara gerçek bir eğitim verir, onları devrimci bir dönemde birkaç ay içinde bir siyasal savaşçılar ordusuna dönüştürür.

Bunun olması için işçilerin öncüleri, sınıf kavgasını, reformistlerin durmadan inandırmağa çalıştırdıkları gibi anlamamalıdırlar, proleterya, sömürülen çoğunluğun gerçek öncüsü olarak önde gitmeli ve 1905'de Rusya'da olduğu, Avrupa'da gelecek proleter devriminde olacağı gibi, çoğunluğu kavgaya çekmelidir.

1905'le beraber bütün ülkeye ilk büyük grev dalgası geldi. O yılın baharı gibi, Rusya'da hem ekonomik, hem siyasal olan ilk büyük *köylü hareketinin* de erken uyandığını gözlüyoruz. Rusya'da köylülerin 1861 yılında serflikten kurtulduğu, çoğunun cahil olduğu, son derece fakirlik içinde yaşadıkları, toprak ağalarınca ezildikleri, papazlarca aldatıldıkları, büyük uzaklıklarla birbirlerinden yalıtlanmış, ne yapacaklarını bilmedikleri anımsanırsa bu dönüm noktasının tarihteki önemine daha iyi değer biçilebilir.

Çarizme karşı, hemen hemen yalnızca kişizadelerce hazırlanan ilk hareket 1825 yılında ortaya çıktı. 1881'de II. Alexander teröristlerce öldürülene değin, hareket orta sınıf aydınlarına bırakıldı. Kendini adamanın en yüce örneklerini gösterip, kahramanca, terörist kavga yöntemleriyle bütün dünyanın şaşkınlığını uyandırdılar. Bunlar elbette kendilerini boşuna harcamadılar, Rus halkının arkadan gelmekte olan devrimci eğitimine dolaylı, dolaysız katkıda bulundular. Ama gayelerini -halk devrimine önayak olma- başarmadılar, başaramadılar.

Bu amaç tek başına proleteryanın devrimci kavgasıyla başarıldı. Bütün ülkeyi yalayıp geçen kütle grevleri dalgası Rus-Japon savaşının deneyleriyle birleşerek geniş köylü yığınlarını derin uykularından kaldırdı. «**Grevci**» sözcüğü köylüler arasında baştan aşağı yeni bir anlam kazandı: O bir başkaldırıcıyı, bir devrimciyi, önceleri «**öğrenci**» sözcüğüyle anlatılan bir deyimi ifade ediyordu. Bununla beraber «**öğrenci**», orta sınıftan, «**okumuş**»tan, «**yüksek kat**»tandı, halka yabancıydı. Oysa «**grevci**» halktandı; St. Petersburg'dan sürülünce çok kere köyüne dönüp, köylülerine kentlerde kapitalistlerle kişizadeleri yokeden durumu anlattılar. Rus köyünde yeni bir tip ortaya çıktı; sınıf bilincine varmış genç köylü, grevcilerle ilişki kuruyor, gazete okuyor, köylüleriyle kentlerdeki durum üstüne konuşuyor, onlara siyasal isteklerin anlamanı açıklayıp büyük toprak sahipleri, papazlar ve hükümet memurlarına karşı mücadeleye çağırıyordu.

Köylüler durumlarını tartışmak için toplandılar, böylece mücadeleye çekilmiş oldular. Geniş kalabalıklar içinde birleşenler büyük toprak sahiplerine saldırdı, evlerini, mallarını ateşe verdi, ambarlarını yağmaladı, tahıl ve diğer yiyecek maddelerine el koydu, polisleri öldürdü, büyük kişizade mallarının halka dönüştürülmesini istedi.

1905 baharında köylü hareketi başlangıcındaydı, uyezd'lerin* yaklaşık olarak yedide birini etkileyen çok az bir kısmına yayılmıştı.

Ama kentlerdeki proleteryanın kütle grevleri ve ülkedeki köylü hareketinin birleşmesi çarizmin «**en sert**», en son desteğini sarsmak için yeterli oldu. Ordudan sözediyorum.

Ordu ve donanmada arka arkaya *isyanlar* çıktı. Devrim sırasındaki her yeni grev dalgasına ve köylü hareketine Rusya'nın her yanında silahlı güçlerdeki isyanlarla eşlik edildi. Bunlardan en bilineni devrimcilerin eline geçen, Odesa'daki devrimde yer alan Karadeniz kruvazörü «**Prens Potemkin**»deki isyandı. Bu hareket bastırılınca ve diğer limanları ele geçirme çabası da gerçekleşmeyince (örneğin, Kırım'da Kefe) Constanza'da Romen makamlarına teslim oldular.

Size gelişimlerinin doruğunda olaylardan somut bir görüntü vermek için, Karadeniz filosu isyanından bir parçayı ayrıntılarıyla anlatmama izin verin:

Devrimci işçilerle denizcilerin toplantıları gittikçe daha sıklaşıyordu. Silahlı güçlerdekilerin işçi toplantılarına katılmalarına izin verilmediğinden, işçiler asker toplantılarını kütle halinde ziyarete başladılar. Binlercesi bir araya geldi. Ortak eylem fikri canlı bir karşılık gördü. Sınıf bilincine iyice varmış olan bölüklerin çoğu temsilciler seçti.

Bu durum karşısında askeri yetkililer tedbir almağa karar verdiler. Bazı subayların toplantılarda «**vatansever**» söylevleri verme deneyleri acınacak derecede başarısız kaldı. Açık tartışmaya alışkın olan denizciler, subaylarını utanç verici bir bozguna sürüklediler. Bu çabalar başarısızlığa uğrayınca bütün toplantılar yasaklandı. 24 Kasım 1905 sabahı savaş araçlarıyla donatılmış bir bölük asker denizci kışlalarının kapısına gönderildi. Tuğamiral Pissarevsky yüksek sesle «**kimse kışlalardan dışarı bırakılmayacak**» Emre «**uyulmazsa ateş açın,**» dedi. Bu emir verilirken Petrov adlı bir denizci, bölüğün sıralarından öne çıktı, herkesin gözü önünde tüfeğini doldurdu, Brest-Litovsk alayı yarbayı Stein'i vurup öldürdü, Tuğamiral Pissarevsky'yi ise yaraladı. Petrov tüfeğini yere fırlatarak, «**Neden kıpırdamıyorsunuz? Yakalayın beni,**» diye bağırdı. Tutuklandı. Heryandan atılan kızgın denizciler bırakılmasını istediler, onun için yeminli olduklarını açıkladılar. Heyecan çoğaldı.

Ve Petrov bırakıldı. Gene de denizciler bununla yetinmedi: bütün görevli subaylar tutuklandı, silahları alındı ve bölük karargahına konuldular. Denizcilerin kırk kadar delegesi bütün gece tartıştı. Verilen karar bir daha kışlalara girmemeleri koşuluyla subayların bırakılması oldu.

Bu küçük olay isyanların çoğunun nasıl geliştiğini size açıkça gösteriyor. Buna rağmen halk arasındaki devrimci maya silahlı güçlere yayılabildi. Ordu ve donanmadaki bu ayaklanmaların karakteristiği, *önderlerin* en teknik eğitimden geçenlerden, (örneğin, istihkamcılardan) ve orduya yeni alınmış sanayi işçilerinden çıkmasıydı. Bununla beraber geniş kitleler daha öylesine saf, edilgin davranışlı, yumuşak huylu, ve dine bağlıydı. Oldukça çabuk öfkeleniyorlardı, bir haksızlık, özellikle subayların son derece sert yönetimi, kötü yiyecekler v.b. başkaldırmak için atılmalarına yetiyordu. Protestolarında dayanıklı değillerdi, açık bir amaç anlayışları yoktu. Ancak silahlı kavgayı sonuna değin sürdürerek, bütün askeri ve sivil yetkileri yenerek, hükümeti düşürerek, bütün devlete el koymakla devrimin başarısını güven altına alabileceklerini anlamaktan yoksundular.

Geniş denizci, asker yığınlarında başkaldırı kolayca uyandırılabiliyordu. Ama bütün açık yüreklilikleriyle tutuklu subaylarını aptalcasına bıraktılar. Subaylarının verdiği sözlerin kendilerini pasifleştirmesine karşı koymadılar.

Böylece subaylar son derece değerli zaman kazandılar, ek güçler aldılar, ayaklanan güçleri dağıttılar. Hareketin acınmadan bastırılışını önderlerin idamı izledi.

1905 Kanlı Pazar'ında işçilerle askerler karşı karşıya

* Uyezd: Artık kaldırılmış olan, idari bir birim.

(Çev: Asya N. — Mehmet Zaralı)

Gelecek Hafta

1905 Devrimi'nin Sağladığı gelişim

Binbir meşakkat içinde çalışan zanaatkârlar her türlü yardımdan yoksundur.

Özel sektör düzeninde kooperatifler de bir soygun yatağıdır!

Hilmi ÖZGEN

— II —

2— Esnaf Kefalet Kooperatifleri:

Türkiye Halk Bankası'nın öncülüğünde kurulan ve ortaklarına müteselsil kefalet prensibine dayanarak küçük sanat kredileri dağıtmakla görevli olan Esnaf Kefalet Kooparatifleri, bankanın bu kooparatiflere ayırdığı plasmanların artışı oranında genişliyerek, aşağıdaki çizelgede gösterildiği üzere 136.959 ortaklı 365 kooperatif halinde çalışmalarını sürdürmüştür.

Çizelgede görüldüğü üzere en çok ortak sayısı İçanadolu Bölgesindeki Kooperatiflerde toplanmakta olup bunu 21 bin ortakla Ege, Marmara ve Güneydoğu Bölgeleri izlemektedir. Bu kooperatiflerde 3 yıl teftişlerde bulunmuş, genel kurul toplantılarına katılmış ve hesaplarını kontrol etmiş bir kişi olarak açıklamaya mecburuz ki, üye sayılarındaki bu artış bankanın dağıtacağı paralarla orantılı olup Halk Bankası'nın plasmanları artırmadığı iki yıl içinde kooperatif ortaklarının % 50'sinden fazla dağılmaya mahkumdur. Bu konudaki kanılarımızı Devlet Planlama Teşkilatı uzmanlarınca hazırlanan araştırma raporu da teyid etmekte olup bu raporun 3 üncü cildinin 17. sahifesinde:

«Bu şartlar altında Esnaf Kefalet Kooperatifleri Bankanın açtığı kredilerin riski üzerinde bir kooperazyon hareketinden öteye geçmemektedir...» denilmektedir.

Ortakların her yıl kooperatiflerden aldıkları krediler donmuş durumda olduğundan, borcunu ödeyip aynı miktar kredi alacak olan ortağa bir miktar daha fazla kredi vererek kooperatife bağlayabilmek için bankanın finansmanları yıldan yıla artırılmakta ve 1963 yılında 174 milyon lira olan kefalet kooperatifleri finansmanları 1967 yılında % 208 oranında artırılarak 467 milyon liraya yükseltilmektedir. Ortak başına düşen kredi ortalamaları da aynı şekilde yükseltilerek 1965 yılında ortalama 2711 lira olan krediler 1967 yılında 3.413 liraya çıkarılmıştır.

Halbuki ortakların kredilerinden kesilerek hesaplarına kaydedilen sermaye hisseleri aynı oranda yükselmemekte olup ortakların ortalama kredileri 4 yıl içinde % 208 oranında arttığı halde ortakların sermaye hisseleri 1951 yılından itibaren yani 15 yıl içinde ancak % 100 oranında artmış bulunmaktadır. Yani ortaklar kooperatiflerin mali güçlerinin kuvvetlenmesi için çok az fedakarlığa razı olarak sadece Halk Bankası'nın verdiği plasmanları aralarında bölüşmekle yetinmekte ve bu durum, planlama raporunda üstü kapalı bir şekilde ifade edildiği üzere, **«Bankanın açtığı kredilerin miktarı oranında kooparasyon...»** hareketine katılmaktadırlar.

Öte yandan kuruluş gayesi küçük esnafın kredi ihtiyaçlarını karşılamak olan Halk Bankası da, Ziraat Bankası gibi kuruluş gayesinden uzaklaşarak gittikçe ticari kredi faaliyetine kaymakta ve 1959 yılında 128,6 milyon liralık plasmanın;

103,6 *milyon lirası mesleki kredilere,*
25 *milyon lirası ticari kredilere plase edildiği halde,* yeni anayasamızla kooperatifçiliğin teşviki ve sosyal devlet ilkeleri kabul edildikten sonraki dönemde, yani 1968 yılında ticari kredilerin oranı gittikçe artarak bir milyar liralık plasmanların:

773,3 *milyon lirası mesleki kredilere*
338,7 *milyon lirası ticari kredilere plase edilmiştir.*

Yani 10 yıl önce toplam plasmanların % 18'i ticari plasmanlara tahsis edildiği halde, bugün % 30'u tahsis edilmekte ve banka gittikçe ticari bir hüviyete bürünmektedir. Halk Bankası'nın memlekette küçük sanayiin *gelişmesini teşvik* ettiği, meslek kredilerinin aracılardan ziyade üretici alanlarda çalışan küçük sanatkarlara dağıtıldığı iddia edildiği halde, 1962 yılında bu bankanın hesaplarını kontrolla görevli olduğumuz dönemde yaptığımız bir incelemeyle, o tarihte 73.000 üyesi olan 147 kooperatifin esnaf kredilerini şu şekilde dağıttığını tesbit etmiştik:

8.200 *bakkala 14 milyon lira*
3.066 *kahveciye 5 milyon lira*
3.200 *manifaturacıya 6 milyon lira*
1.411 *berbere 2 milyon lira dağıtıldığı buna mukabil yurt ekonomisinde yaratıcı bir gücü olan:*
1.115 *tornacıya* 2 *milyon lira*
893 *taşçıya* 1,7 " "
1.545 *dericiye* 2,6 " "
kredi dağıtılmıştır.

Kahvehanelerimizin yorgun vatandaşlarımızı dinlendirmek ve bunların siyasal eğitimlerini sağlamak bakımından önemli bir rolü olduğu kabul edilse bile, bakkala, manifaturacıya, berbere verilen bu kadar çok kredilerin sebebi anlaşılamamıştır.

Bu kooperatiflerin ortaklarına verdikleri paralardan tahsil edilemiyen miktarlara gelince; 1962 yılında 2,3 milyon lira olarak tesbit ettiğimiz batak paraların da, dağıtılan kredilerin artışı oranında çoğalarak, 1966 yılında 7,2 milyon liraya yükseldiği görülmüştür. Bu araştırmayı çok iyimser bir açıdan değerlendiren Devlet Planlama Teşkilatı uzmanları 2 milyon liradan 7 milyon liraya çıkan batak paraları olumlu karşılayarak

«Zararların yüzde oranlarının düşmesi, hem mutlak sayılarında bir artış olmamasından ve hem de açılan kredi miktarının artmasından ileri gelmektedir...» (Sayfa 25) sonucuna varmaktadırlar.

Yani üstü kapalı bir ifade ile demek isterler ki, batak paralardan dolayı kooperatif zararlarının artmayışı her yıl kredi miktarları artıralarak ortaklara yeni ödeme gücü sağlanmasından ileri gelmektedir. Yoksa kredi miktarları sabit kalsa veya bir kaç yıl içinde daha da azaltılmasına gidilse, bu kooperatiflerin aracılığı ile dağıtılan 250 milyon liranın en az yarısının binlerce ortak üzerinde tahsissiz hale geleceği kesin bir gerçektir.

3— Küçük Sanat Kooperatifleri

Bu kooperatifler ikinci Dünya Savaşı yıllarında yurt dışından ithal edilen bazı hammaddelerin sanatçılar arasında dağıtılması amacıyla kurulmuş teşekküller olup Devlet Planlama Teşkilatınca yapılan araştırmada halen 61 kooperatifin faal durumda bulundukları, kayıtlarda görülen 108 kooperatiften hiçbir bilgi alınamadığı, 43 adedeninin de gayri faal olduğu tesbit edilmiştir. (Cilt 3. sayfa 32)

Diğer kooperatifler gibi bunlar da gerçek bir kooperatifçilik inancından doğmuş olmadıklarından, ihtiyaç maddelerinin dağıtılması bittikten sonra faaliyetlerine son vermişler ve birikmiş sermayeleriyle taşınabilir malları kapanın elinde kalmıştır. 20 yıl önce Ticaret Bakanlığı Müfettişliğimiz sırasında bu kooperatiflerden birinin hesaplarını incelerken, 80 bin liralık sermayenin sarhoş bir müdür tarafından zimmete geçirildiğini ve fakat Yönetim Kurulu üyelerinin bu müdürden hiçbir şikayetleri olmadığını hayretle görmüşdük. Yönetim Kurulu üyelerinin hazır bulunduğu bir toplantıya görevinden istifa ederek ayrılan müdürü de çağırmış ve zimmetine geçirdiği 80 bin lirayı nasıl ödeyeceğini sorduğumuzda yine alkollü bir halde bulunan sayın müdür herbiri itibarlı birer tüccar olan Yönetim Kurulu üyelerinin yüzlerine tükürürcesine:

«Bunlar benden ne hasabı istiyorlar? Bunlar Ticaret Bakanlığındaki Genel Müdürlere para yedirip kooperatife tahsis edilen ithal lisanslarını yahudilere satmadılar mı? Bunlar kooperatifi alet ederek elektrot kaynak malzemesi karaborsası yapmadılar mı? Ne yüzle benden hesap soruyorlar?...» diye bağırıp çağırmış ve içlerinden birisi iki devre milletvekilliği yapan sayın yönetim kurulu üyeleri ağızlarını açıp bir şey söyleyememişlerdir. Sonradan öğrendiğimize göre, bu küstah müdür, daha önce Lüleburgaz Tarım Kredi Kooperatifi'nin muhasebecisi iken 42 bin liraya zimmetine geçirmiş bu yüzden 3 yıl mahkumiyeti olduğu halde Ticaret Bakanlığı erkanı ile *iyi münasebetler* kurarak tekrar Madeni Eşya imalatçıları kooperatifi müdürlüğüne tayinini yaptırmış. Bu becerikli zat şimdi kimbilir hangi yüksek makamda ve hem de muteber bir genel müdür olarak namus tellallığı yapmaktadır... Servetinin miktarı 1 milyon lirayı aştığına göre, artık sırtının yere gelmiyeceği muhakkak...

İşte küçük sanat kooperatiflerinin bugünkü acı durumları da bu şekilde olup, ekonomik alanda hiçbir fonksiyonları kalmayan bu kuruluşlar gerici propangadaların faaliyetmerkezi olarak küçük esnaf ve zanaatkarları bazen öğretmenlerin aleyhine, bazen öğrenci teşekkülleri aleyhine kışkırtmakta ve Taksim Meydanı'ndaki Kanlı Pazar olaylarıyla Konya ve Kayseri ayaklanmalarının elebaşları olabilmektedirler. Nasıl ki, İttihatçılar istemedikleri kimseleri hamallar kahyasının eline teslim ederek canlarına kıydırmış iseler, küçük esnaf kooperatiflerinin de gerici hareketlerin icra organı olarak el altında bulundurulmalarının «türlü çeşitli» faydaları bulunduğu kesin bir gerçektir.

İDEALİZM: **«Ahlaki idealizmle felsefi idealizmi birbiriyle karıştırmamak gerekir.» Ahlaki idealizm, ülkülü olmak gibi bir anlama gelmektedir. Halbuki «felsefi idealizm, temelinde dünyanın ruh yoluyla açıklanması bulunan bir öğretidir.»**

Felsefi anlamda idealizm, varlığı düşünceye indirgeyen, son tahlilde ruha, düşünceye dayanan maddeyi zihnimizde yansıdığı için var kabul etmeye yönelen öğretilerin genel adıdır.

MATERYALİZM: Günlük dilde materyalist, kendini maddi zevklere adamış insan anlamında kullanılmaktadır. İçinde madde kelimesi bulunan felsefi materyalizm kelimesinin anlamı ise egemen sınıflarca kasıtlı olarak yukarki anlama yaklaştırılmak istenmiştir. Oysa ki materyalistler ülkü sahibidirler ve bu ülkülerinin zaferi için savaşırlar. Günümüzde proleteryanın ideolojisini benimseyenler, birer materyalist olan marksistlerdir.

Materyalizm, bilimin temelini maddeye dayayan ve incelediği bütün konularda esas varlık olarak maddeyi kabul eden öğretilerin genel adıdır.

Materyalizm bilime dayanır ve evrenin bilim yoluyla açıklanmasından başka bir şey değildir.

Materyalizm, felsefi idealizmin tam tersidir. Örneğin «düşünüyorum o halde varım» sözü idealistçe bir sözdür. «Varım ki düşünüyorum» sözü materyalist bir sözdür. Çünkü temel varlık birinde düşünce diğerinde ise maddedir.

FENOMEN: (*Fr. Phenomen*) *Bir deney veya gözleme konu olabilen her şeydir. Bu şey herhangi bir nesne veya bir görünüm olabildiği gibi herhangi bir olay da olabilir. Örneğin bir tavuğun gelişim ve değişimlerini incelerken fenomenimiz bir tavuktur. Tarihi materyalist açıdan incelerken fenomenimiz toplumdur. Ancak şunu da ekleyelim ki tarihin idealist açıdan incelenmesi halinde de fenomen yine toplumdur. Fakat toplum fenomenini inceleme açısından farklıdır.*

«İnsanın çevresindeki alem bir fenomenler topluluğudur ve bütün fenomenler evrensel bir bağlılık içinde birbirlerini karşılıklı olarak belirlemektedirler.»

ÇİZELGE

Bölgeler	Ortak sayıları	Plasman miktarı TL.	% oranı
Marmara	21.512	84.337.291	18,04
Ege	21.046	63.928.270	13,68
Antalya	5.845	18.185.599	3,89
Çukurova	9.966	36.548.449	7,82
Batı Karadeniz	5.697	20.514.538	4,39
Doğu Karadeniz	10.244	38.127.588	8,16
İç Anadolu	41.126	137.329.467	9,38
Doğu ve Güneydoğu	21.573	68.434.081	14,46
Toplam...	136.959	467.404.273	100,—

Bakkal, manifaturacı, kasap gibi aracılar ise kooperatiflerde aslan payını alırlar.

4— Diğer Çeşitli Kooperatifler:

Bunlar uğraşı konuları bakımından tüketim, yardımlaşma ve konut kooperatifleri olup kurulu, kayıtlarına göre çeşitli illerimizde 326 tüketim, 41 yardımlaşma kooperatifinin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Devlet Planlama Teşkilatınca yapılan anket sorularına yalnız 66 kooperatiften cevap alınmış, 25 kooperatifin gayrifaal olduğu ve 121 kooperatifin de anketlere cevap vermedikleri görülmüştür. Cevap alınan 6 ilimizdeki 41 kooperatifin verdiği bilgilere göre 1966 yılında bunların ortak sayılarının 38.855 olduğu, ödenmiş sermayelerinin 11 milyon liraya ulaştığı anlaşılmakta ise de, bunların çoğu devlet daireleriyle kamu işletmelerinin bünyeleri içinde kurulan memur yardımlaşma sandıkları mahiyetinde olduğundan, normal kooperatifçilik faaliyeti olarak kabul etmemize imkan yoktur. Her ay maaşlarından kesilen ortaklık paylarına kamu işletmelerinin yıllık bütçelerinden de yardımlar yapılarak desteklenen bu kooperatifler mensuplarına bazı tüketim maddeleri sağlamak ve hastalık, malullük ve emeklilik hallerinde yardımlar yapmak amaçlarıyla kurulmuşlardır.

Bunların ekserisi ortaklarına yıl sonlarında kâr hisseleri dağıtmamakta olup ortaklık paylarına eklenen bu kârlarla mali durumları yıldan yıla güçlenen bu kooperatifler resmi daire havası içinde nisbeten dürüst, kontrollu, faydalı çalışan kuruluşlardır. Konut kooperatifleri ise, % 70'i ihtilaflı, türlü yolsuzluklarla malul ve yöneticileri hakkında açılan binlerce davalarla adliye arşivlerini işgal eden kuruluşlar olarak yarı uykulu yaşantılarını sürdürmektedirler.

Yönetici kadronun tutumu

Her kuruluş gibi, kooperatifler de, yönetici kişilerin samimiyeti ve dürüstlüğü oranında amaçlarına yönelirler veya kişisel çıkarlar hırsına kapılarak gayelerinden uzaklaşırlar. Kooperatiflerin canlı hücrelerini teşkil eden ortakların kooperasyon ülküsüne bağlanmış, günlük çıkarlarını düşünmiyerek kooperatifin yıllık çalışmaları sonunda dağıtacağı kâr hissesine (Risturn) inanmış kimseler olması gerektiği kadar, yöneticilerin de bu inanca bağlı, dürüst ve fedakâr kişiler olmaları lâzım gelmektedir.

13 yıllık Ticaret Bakanlığı Müfettişliğimiz sırasında, o yıllarda faaliyette bulunan bütün kooperatif birliklerini ve tarım satış kooperatiflerinin büyük bir çoğunluğunu aylarca teftiş etmiş bir kişi olarak açıklamaya mecburuz ki, her gittiğimiz kooperatifte bir yolsuzluğa, bir hırsızlığa, bir nüfuz suiistimaline rastlanmış ve her teftiş ettiğimiz Birlik bünyesinde dalavereci ve çıkarcı yöneticiler hakkında soruşturmalar yapmaya mecbur kalmışızdır. Bir kaç örnek vermek için artık zaman aşımına uğrayan bazı olayları isimsiz olarak açıklamakta sakınca görmemekteyiz:

1— 1942 yılında İzmir Tariş Genel Müdürü hakkında yaptığımız bu soruşturma sonunda kendisi işten uzaklaştırılmış ve mahkemeye verilmiştir.

2— Bu soruşturmalar arasında Tariş Birliğinde çalışan Genel Müdür Yardımcılarından biri intihar etmiştir.

3— Daha sonraki yıllarda Giresun Fındık Tarım Satış Kooperatifler Birliğinin ara arda 3 genel müdürü ile Ticaret Müdürleri hakkında soruşturmalar yapılmış ve bunların suçları sabit görülerek mahkemeye verilmişlerdir.

4— Aynı yıllarda Gaziantep Fıstık Tarım Satış Kooperatifleri Genel Müdürü ve Muhasebe Müdürü hakkında soruşturmalar yapılarak işlerinden uzaklaştırılmışlar ve mahkemeye verilmişlerdir.

5— 27 Mayıs devriminden sonra Giresun Fındık Kooperatifleri Biriliğinin Genel Müdürü hakkında soruşturma açılmış ve görevine 500 lira avans alarak başlayan sayın genel müdürün birkaç sene içinde edindiği milyonluk servetin hesabı sorularak (Doğru beyanda bulunmadığından) mahkemeye verilmiştir.

6— İstanbul Yaş meyva ve sebze Tarım S.K. Birliği Genel müdürlerinden ikisi hakkında soruşturma yapılmış ve bu Birliği 5 yıl içinde 3,5 milyon lira zarara sokan bu genel müdürlerin görevlerine son verilerek mahkemeye verilmişlerdir.

Müfettiş olarak Giresun'da soruşturmalardan birini yürüttüğümüz sıralarda daha önce zimmet suçundan mahkum olarak cezaevinde yatmakta olan Ticaret Odası Sekreteri'ni tanık olarak polis nezaretinde yanımıza çağırtmış ve bazı konularda bilgilerine baş vurmuştuk. Aramızda geçen konuşmayı o günlere ait not defterlerimden aynen aktarmayı faydalı görmekteyim:

— **... bey, verdiğiniz bilgiler konumuzu aydınlattı. Teşekkür ederim. Fakat size birşey daha sormak istiyorum. Zimmetinize geçirdiğiniz anlaşılan 50 bin liralık Ticaret Odası paralarının suiistimalinden dolayı size verilen 3,5 yıllık mahkumiyetten bir şikayetiniz var mı?**

— *Tabii Müfettiş Bey, elbette var...*

— **Ne gibi?**

— *Ben Ticaret Odası'nda toplanan paraların kimlerden alındığını ve yılda 50-60 lira aidat ödeyen karaborsacı tüccarların ne namussuzluklar yaptıklarını sizden iyi biliyorum.*

— **Bunların sizin mahkumiyetinizle ne ilgisi var?**

— *Tabii var... onlar fakir köylülerden satın aldıkları fındıkların daralarından, firelerinden çalarak milyoner olurlarken, Almanya'ya ihraç edilen fındıklarda Pizani Firması ile anlaşarak türlü döviz dolapları çevirirlerken benim 50 bin lira için 3,5 yıl hapiste kalmam doğru mu?*

Kooperatifçilik, bir inanç, bir ülkü, bir ekonomik ortam işidir. Piyasada özel sektör iş adamları aç kurtlar gibi dolaşırlarken ve kooperatif yöneticileri dişli politikacıların baskıları altında ezilip dururken bu adamların dürüst hareket etmeleri, namuslu davranmaları ve isabetli karar almaları düşünülemez.

ANT'ın atılımı üzerine

Büyük bir takdir ve sevinçle karşıladığım son sayının olumluluğu, bana aşağıdaki isteklerimi yazma gereğini duyurdu.

Devrimcinin sözlüğü, çok eksikliği duyulan bir açığı kapıyor, ama bir kitap halinde çıkmasının çok gerekli olduğuna inanıyorum. Bir an önce böyle bir sözlüğün yayınlarınız arasında yeralmasını rica edeceğim.

Devrimci teorinin ışığında sanatta devrimci kavga adlı yazının bazı bölümleri öylesine küçük harflerle yazılmıştı ki, okumakta zorluk çekiliyordu. İmkan dahilinde daha iri yazılmasını rica ederim.

Çevremizdeki insanlara devrimci ideoloji aşılamak için yapılacak konuşmalara örnekler veren bir kitabın basılması veya derginizde bu tür yazıların çıkması yararlı olur. Partide çalışma imkanları olmayan sempatizanların bu ideolojiyi yaymada yararlı olmalarını sağlaması bakımından önemli olabilir bu kitap.

AYŞE GÜN

Var olmak veya yok olmak

Devrimci Türkler, emperyalizmin yerli işbirlikçileri tarafından yıllardan beri türlü işkencelerle yıldırılmak istenmiştir. Şimdi de Ortanın solu sloganlarıyla halkı aldatanlar, aslında emperyalizmden yana olduklarını açıkça ortaya koyarak ihanet koalisyonunu kendi kendilerine açıklamışlardır. Ama şunu çok iyi bilmelidirler ki, İnönü'nün *«24 Saat Harekatı»* **tehdidiyle devrimci hareket, yavaşlamak değil, hızını daha da artırır. Bir Vedat Demircioğlu vardı, kahpece vuruldu, binlerce Vedat doğdu. Sonra Mahmet Cantekin'ler, Ali Turgut Aytaç'lar, Taylan Özgür'ler... Bugüne kadar tam on şehit... Ama durdu mu devrimci hareket? Hayır. Büyüyor, bir çığ gibi. Kahpece teker teker arkadan vurmak değil, erkekçe çıkın ortaya. Hele bir deneyin şu 24 Saat Harekatı'nı. Korkmuyoruz ölümden...**

ORHAN KIRBAŞ
(Avusturyada İşçi)

Türkiye'de milli burjuvazi var mı?

Türkiye'de milli burjuvazi yok. Milli burjuvazi olabilmesi için bu sınıfın elinde yeteri kadar sermaye olması lazım. Elde bu sermaye olmayınca, ne yapacak? Büyük sermayenin kölesi olacak. *«Komprador kapitalizm»* dediğimiz, emperyalizmin yerli uşaklarının sürdürdüğü iktisadi sistemin ve onu uygulayan siyasi partilerin saflarında ister istemez yeralacaklardır. Yani bu tutucu düzeni savunmak mecburiyetindedirler. Bu sınıf nasıl olur da, iktisadi çıkarı olan sınıfa karşı gelir? Hal böyle iken *«milli burjuvazi»*den bahsetmek, havanda su döğmeğe benzer. Türkiye'de bir burjuva sınıfı vardır. Fakat *«milli burjuvazi»* değildir, olsa olsa yerli burjuvazidir.

DURDU ZIBA
(Göksun eski TİP İlçe Başkanı)

Sosyalist geçinenlere

Biz kol emekçilerinin güvenle bağlandığı TİP'i maalesef yaşantınız gibi soysuzlaştırdınız. Kiminiz liderlik payesile teoriyi inkar ettiniz, kiminiz yalan söylediniz, örgütü yıktınız. Kiminiz milli demokratik devrim stratejisi dediniz, burjuvaya yapıştınız

Eğer davanızda samimi iseniz aynı çatı altında birleşir, gerçek kahramanlığınızı emekçilerin saflarında mücadele vererek gösterirsiniz. Süslü kelimelerle ve fakirlik edebiyatı yapmakla eylem olmaz.

Burjuva çocuğu olmadığımız ve artık sefalet, cehalet ve kula kulluktan kurtulmak istediğimiz için gerçek kurtuluş yolunun ırgatlarıyız. Türkiye, burjuva demokratik devrimini çoktan yapmıştır. Türkiye için tek gerekli devrim, sosyalist bir devrimdir.

Tüm gerçek devrimci kardeşlerimiz, çağrımız sizedir. Tüm sosyalistleri TİP'e birleşmeğe davet ediyoruz.

ALİ KEPEZ
(Erzincan TİP İl Sekreteri)

FİLİPİN DEMOKRASİSİNİN ESİRİ FİLİPİNLİLER
— Silahlı ve legal mücadele gelişiyor —

İngiliz sömürgeciliği 1960'da Nijerya'ya siyasal bağımsızlık bahşetti. Ülke bir federasyondu, din, dil, örf-adet farkı olan 250 kabileden oluşuyordu. Çoğunluk ise müslüman olan Hussa kabilesi ile Hristiyan İbolardan oluşmaktaydı. İngiliz emperyalizmi çekilirken ardından bölücü tohumlarını ekmişti. Ülke sürekli katliama sahne oluyordu. 1967 Mayısında Albay Ojukwu, Biafra'nın bağımsızlığını ilan ettiğinde ise, arkasında Fransız petrol şirketleri vardı.

İlk ağızda finans kapital Biafra'nın ayrılma isteğini üstü örtülü destekledi, ama iki tarafa da silah veriyordu...veNijerya'nın ağır bastığı görülünce de Nijerya kesin destek gördü. Biafra üzerinde kumar oynandı, göle vurulan maya tutmayınca da Biafralılar kitle halinde harcandılar. Diğer yandan yeni sömürgeciliğin Afrika'da yaymak istediği Balkanlaşma tehdidine karşı, genç Afrika devletleri, Sovyetler Birliği, Nijerya'yı desteklediler. Çünkü Nijerya'da oynanan oyunla, kabileciliği kıştırtma, yeni sömürgecilik tarafından bütün Afrikaya yayılmak istenmekte, her türlü dil, din, örf ve adet farkılığı kışkırtılmaktadır.

Savaşta General Ojukwu ardında 5,5 milyon aç insan bırakarak **«ağırlığı üç tona varan bavulları ve de mercedes marka otomobili»** *ile kaçmaktadır. Diğer taraftan finans kapital, bütün maskaralığı, iğrençliği ile açlığa mahkum ettiği Biafra'lılar için Avrupa ve Amerika'da dilenciye verilenler kabilinden yardım kampanyaları açmaktadır. Avrupa'nın en büyük kapital sahiplerinden Vatikan'ın papası 6. Paul (bütün petrol şirketlerinde, silah şirketlerinde hissesi vardır) Cenevre'de Kızılhaç teşkilatını, çeşitli yardım derneklerini «milyonlarca» aç Biafralıya yardıma çağırmaktadır.*

Geçen sayımızda Afrika meselesi üzerine yayınladığımız incelememizde finans kapitalin Afrika'nın zengin hammadde kaynaklarına çöreklendiğini, batıdaki korkunç sanayi gelişiminin az gelişmiş dünya halklarının kaynakları ile sağlandığını belirtmiştik.

Nijerya'da iki dev İngiliz şirketinin 850 milyon dolarlık yatırımı var, günlük gelirleri 1 milyon dolar dolaylarında (Yabancı değil: Shell, B.P.). Fransızlar da

Güneydoğu Asya halkları'nın devrimci kavgası

Güneydoğu Asya'daki devrimci mücadelenin tarihte çok eski kökleri vardır. Bunlar geçen yüzyılda sömürgeciliğe karşı patlak veren, toplumun eski yapısının özlemi içinde muhafazakar ayaklanmalardı. Hemen hepsi birbirinden kopuktu, zaman birliği sağlanmamıştı, düşmanın özellikleri bilinmiyordu. Bu dönemi milliyetçilik ideolojisinin yayılması izledi. 1917 devrimiyle ise Asya'daki antiemperyalist mücadeleler yepyeni boyutlar kazandı.

Asya'da bugünkü konum ise, II nci Dünya savaşından sonra belirlendi. Japon emperyalizmi Kore'de, Çin'de, Hindiçini'de, Filipinler'de milli kurtuluşçu bilinci kamçıladı. Bütün bu bölgede Japon emperyalizmine karşı kitlelerin yürüttüğü savaş, öteki emperyalist devletlere ve içlerindeki emperyalizmle bütünleşen düzene karşı dönüştü. Proletarya örgütünün öncülüğünde kitlelerle yürütülen Halk Savaşı Çin'de, Kore'de, Vietnam'da zafere ulaştı.

Emperyalizmin yeni taktiği ise devrimcilerin zafere ulaştığı ülkeleri bölmek, kukla rejimlerle varlığını sürdürmek, diğer bağımsızlık mücadelesi veren ülkeleri de sahte bir siyasal bağımsızlık yaftası altında kendi yetiştirdiği kadrolara teslim etmek, şovenist, dinci, bölücü eğilimleri desteklemek oldu.

Diğer bir gelişim ise çekilen geleneksel Avrupa sömürgeciliğinin yerini, Amerikan yeni sömürgeciliğinin alması idi.

Amerikan emperyalizminin Güneydoğu Asya'ya direkt girişiyle yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönem, Güneydoğuda gerçek bir devrimciliğe yönelmeyi engelleme dönemidir.

A.B.D. askeri, ekonomik, siyasal kurumlarıyla bu ülkelerde etkenliğini kurar, devrimci hareketlere savaş açar, ileri yönetimlere karşı gericileri örgütler, yeni bağımsızlığını kazanmış ülkeleri ekonomik hegemonyasına alır. Ama gene aynı dönemde silahlı mücadele bütün Güney Doğu Asya'ya yayılır. Vietnam'da ABD hergün biraz daha batarken, gerilla hareketleri Loas'a, Thayland'a, Birmanya'ya, Malaya'ya, Kamboçya'ya, Filipinler'e sıçrar.

□ **FİLİPİNLER**: Japon emperyalizmine karşı Huk hareketini örgütleyen proletarya örgütü, demokratik ittifakı oluşturmağa ve antiemperyalist hareketi yeni sömürgeciliğe ve ülke içinde toprak ağalığına dönüştürmeğe çalıştı. Fakat şekli demokrasi kılıfı altında demokratik ittifaka karşı terör yürütüldü.

1950'de proletarya örgütü kitle halinde silahlı mücadeleye girişti, demokratik devrimin işçi sınıfı önderliği altında tamamlanması ve yeni demokratik yönetim için çağrılarda bulundu. Yoğun silahlı mücadele ABD emperyalistlerinin uyanmasına, Filipinlere askeri, ekonomik yardım musluklarını açmasına yolaçtı. Silahlı kuvvetler Amerikan güdümüne geçti, CIA ile bağlantı kuruldu ve reformcu görünüşlü Nolcionalista Partisi başa geçirildi. 1950-56 yılları arasında emperyalist karşı devrimin etkisiyle Huk silahlı mücadelesi yenilgiye uğradı, milli kurtuluş hareketi gerileme kaydetti. Kitleleri afyonlamakta karşı-devrimin kullandığı en etken silahlardan biri de Filipin Demokrasisi idi.

Diğer yanda, ABD askeri birlikleri, Kore ve Vietnam'dakinin tersine milli kurtuluş güçleriyle döğüşmeme, gerici hükümet birliklerinin kullanma taktiğini uyguladı. Parti ise salt kendi kadrolarını mücadeleye sürmüş, emperyalizme karşı birleşik bir cephe kuramamış, kitleleri mücadeleye sokamamıştı. Böylece bütün bir örgüt darmadağın oldu, militan önderlerin hepsi yokedildi.Fakat 1956-dan sonra yeniden örgütlenme gerçekleştirildi, silahlı ve legal mücadele beraber yürütülmeğe başlandı.

Endonezya'nın sömürgecilikten kurtuluşuna burjuva milliyetçileri önderlik etmişti. Ülkede 1965'e değin Sukarno yönetimi geniş cephe politikası yürüttü. Bu uzun dönemde proletarya örgütü, Asya'nın ikinci ençok üyeli partisi olduğu halde, yaygın militan örgütlenmeyi eksik tuttu, kitlelerle bağını yeterince kuramadı.

ARAP YARIMADASINDA

Zufar Kurtuluş Cephesi

Arap Yarımadası'nın güneyinde «*Zufar*» adlı küçük bir ülkede, dört yıldır sessiz bir devrim gerçekleşmektedir. Zufar'daki Kurtuluş Hareketi, ülkenin ilkel sosyo-ekonomik yapısını, batı milliyetçiliği ve kabileler arası anlaşmazlıkları aşarak, marksist-leninist görüşler etrafında gelişmektedir.

ANT'ın 147. sayısında geniş bilgi verilen Zufar, Suudi Arabistan'an güneyinde yeralmaktadır, petrol bakımından fakirdir: Uzun süre Portekiz sömürgesi olarak kaldıktan sonra, 1874'de İngiliz boyunduruğuna girmiştir.İngilizlerin kuklası olan sultanlar vergileri artırınca Zufariler ülkeden göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu göç edenler gittikleri yerlerde milliyetçilerle, marksist-leninistlerle tanışmışlar ve ülkelerine döndüklerinde ülkelerinin Arap Kurtuluş Hareketlerine katılmalarında etkileri olmuştur.

1954'de bir kabilenin ayaklanması hareketinin başarısızlığa uğramasından sonra Zufari milliyetçileri gizli bir şekilde örgütlenmeye başlamışlardır. Öte yandan, Güney Yemen İhtilalinin başarıya ulaşması yeni ufuklar açmış ve ancak silahlı bir devrimci örgütün öncülüğünde yürütülecek bir hareketin emperyalizmi bozguna uğratacağını ortaya koymuştur.

Zufar Ulusal Kurtuluş Cephesi ilk bildirisini 1965'de yayınlamış ve amaçlarını askeri, ekonomik ve siyasal alandaki İngiliz emperyalizmine son vermek şeklinde belirterek hareketi başlatmıştır. İngiliz emperyalizminin bu harekete tepkisi her yerde olduğu gibi katliamla cevap vermek olmuştur. Bütün bunlara rağmen halk silahlı direnişi sürdürmekte, Kurtuluş Cephesi kazandığı zaferlere her gün bir yenisini daha eklemekte, Cephe İngilizlerden ele geçirilen ve Güney Yemen ile Çin'den gönderilen silahlarla gittikçe daha kuvvetli bir hale gelmektedir.

1968 Eylülünde toplanan Kongrede daha radikal bir tutum tesbit edilerek Cephedeki dönek, küçük burjuva unsurlar tasfiye edilmiş, Cephenin durumu bütün Arap Körfezi içinde değerlendirilmiş, bölgenin tarihi ve coğrafi birliği de gözönünde tutularak silahlı mücadelenin bütün Arap Körfezi kıyısındaki Arap ülkelerine yayılması kararı alınmış ve Cephenin adı İşgal altındaki ARAP KÖRFEZİ HALK KURTULUŞ CEPHESİ olarak değiştirilmiştir

Uzlaşmaz bir devrim stratejisi benimsemekle birlikte, marksist-leninist cephe, diğer milliyetçi ve ilerici kuvvetlerle taktik anlaşmalar yapabilmektedir. Marksist-leninist devrimciler halk ayaklanmalarının, silahlı mücadelenin, gösterilerin ve sabotajların yanısıra diğer devrimci görevlerini de yerine getirmekte, okuma yazma seferberliği açmakta, okullarda Marx, Lenin, Stalin, Mao, Che Guevara gibi devrimcilerin düşüncelerini öğretmekte, böylece devrim içinde eğitimi gerçekleştirmektedirler. Öte yandan kooperatifler kurularak, tarım modernleştirilmeye çalışılarak ekonomik; kölelik ile feodal ilişkiler ortadan kaldırılmaya çalışılarak sosyal yapıda köklü değişiklikler yapılmaktadır. Kadına eşit haklar tanınarak silahlı mücadelede tam desteği sağlanmakta, sağlık hizmetleri gerçekleştirilmektedir.

Zufar'daki marksist-leninist devrimci Cephe, Arap Körfezi'nde uzun sürecek her kurtuluş hareketinin ulaşacağı noktayı belirlemektedir.

Öte yandan İngilizler bu bölgeden askerlerini 1971'de çekeceklerini bildirmişlerdir. Bunun üzerine çok telaşlanan, bir federasyon halinde birleşmiş olan Güney Arabistan'ın petrol emirleri, Arap Körfezi Halk Kurtuluş Cephesinin 1971'den sonra bölgeye hakim olmasından korkarak emperyalizmin Ortadoğu'daki maşası olan Suudi Arabistan ile işbirliği yapmışlardır. Emirlerin bunda kendi açılarından hakları vardır. Zira bir yandan Güney Yemen ve Zufar'da gelişen hareketler, öte yandan Ürdün'de Hüseyin'in gittikçe nüfuzunu yitirmesi, Kuzey Doğudaki baasçı Irak devleti, emperyalizmin emrindeki bu petrol emirlerini (Suudi Arabistan da dahil olmak üzere) Ortadoğu Devrimci Çemberi içinde çok güçlü bir kıskaca almaktadır.

Tehlikeyi gören Aramco'nun işbirlikçisi Suudi Arabistan Yönetimi maddi desteğini esirgememiş, son olarak Hadramut vadisinde bir kabileyi *«marksist tehlikeden korunmuş şeriatçı bir devlet»* isteğiyle ayaklandırmıştır. Böylece para gücüyle karşı devrimci bir cephe kurulmaya çalışılmaktadır. Fakat bunlar bir engel teşkil etmemekte, Ortadoğu'daki diğer devrimciler gibi, Arap Körfezindeki devrimciler de, her geçen gün zafere biraz daha yaklaşmaktadırlar.

Zufar kurtuluş cephesi'nin marksist — leninist gerillacıları

Biafra halkının katili finans kapitaldir!

Biafra'dan bir kemik kapmağa çalışıyorlardı.

Londralılar, Parisliler sudan ucuz fiatlarla Afrika'nın meyvalarını, kahvelerini, çaylarını tüketirler (çünkü para etmez zirai ürünler) ve Afrikalılara birbirlerini öldürmeleri için silah satılır. Sonra açlara yardım kampanyaları açılır.

Afrika halkları birbirlerine karşı silahlandırılırken, Eritre'de, Habeşistan'da halkı ezen despot Haile Selasiye barış çağrısında bulunur. Wilson, Habeş İmparatoru Haile Selasiye'den savaşa son verilmesi çağrısında bulunması dileğinde bulunur. İsviçre arabuluculuktan çekinir. Fransız De Gaulle **«Milletlerin keydi kaderlerini tayin hakkı»** *ilkesi gereğince Biafra'yı yalnız bırakmayacağını açıklar. Ojukwu ABD'nin desteğini alacağına güvenmekte, Biafra'lıları adamakıllı bataklığa saplamağa çalışmaktadır.*

*Bu arada finans kapitalin gazeteleri bütün «***ağırbaşlılıkları***» ile bu «***dramatik***» durumdan duydukları üzüntüyü yaymakta. Nijeryalıların «***efendilik***» göstermeleri gerektiğini yazmaktadır. Bu ceridelerı gene aç dünyanın insanları süslemektedir.*

İşte finans kapitalin (diğer adıyla emperyalizmi), yeni sömürgeciliğin Afrika halklarına yeni yıl armağanı.

Afrika halkları devrimci kardeşlik ve birliklerini kurmadıkça, gerçek düşmanlarının kimler olduğunu görmedikçe, kabileciliğe, balkanlaşmaya karşı çıkmadıkça, birbirlerine karşı değil, son demlerini yaşayan finans kapitale karşı silahlanmadıkça bu oyunlar oynanacaktır.

VİETNAM HALKININ KAHRAMAN SAVAŞÇILARI
— Emperyalizmi kahreden zafere yaklaşıyor —

Aynı dönemde ise ABD emperyalizmi el altından karşı-devrimi örgütledi. Ekim 1965-de Sukarno'yu yok etmeye yönelen gerici generallere karşı hareket başarıya ulaşamadı ve onu beyaz terör izledi. Asya'nın ikinci büyük örgütü yok edildi. Hareketin başarısızlığa uğramasında ve karşı-devrimin galebesinde, maceracılığın kadrolara hakim olmasının, kitleleri yanına alma gereği duyulmadan, köylülere ve işçilere yönelik programlar açıklanmadan, karşı-devrime dikkat çekilmeksizin harekete dalınması büyük rol oynadı. Ve bu yanlışlar en ağır biçimde cezalandırıldı. Bugün kılıç artığı kadrolar en güç koşullar altında yeniden örgütlenmeğe çalışmaktadır. Proletarya örgütünün yeniden örgütlenişinin gerekleri şöyle açıklanıyor: *"...Endonezya proletaryasının öncü birliğini ve en yüksek sınıf örgütü görevini başarabilecek bir parti, tarihi görevi Endonezya halk kitlelerini, anti-emperyalist, anti-feodal, anti-bürokrat-kapitalist mücadelelerinde zafere ulaştırmak için önderlik etmek olan bir partinin şu şartları yerine getirmesi gerekir: İdeolojik olarak marksizm-leninizm ile silahlanmalı, subjektivizmden, oportünizmden ve modern revizyonizmden arınmış olmalı, siyasi olarak, devrimci bir tarım reformunun Endonezya devriminin stratejik ve taktik sorunlarının doğru çözümünü kapsayan ve başlıca mücadele tarzı olan proletarya öncülüğünde köylü silahlı mücadelesinin de ustalaşmış fakat diğer mücadele biçimlerini de yabana atmayan, işçi sınıfının önderliğinde işçi-köylü ittifakına dayanan ve bütün anti-emperyalist, ve bütün anti-feodal sınıfları içine alan bir ortak cephe kurmayı başarabilen bir programa sahip olmalı, örgüt açısından, kuvvetli ve halk kitleleri arasında derin kök salmış-ulusal görevleri yerine getirmekte örnek olabilecek güvenilir, tecrübeli ve çelikleşmiş parti üyelerini içine alan kuruluşlara sahip olmalıdır..."* (Bk. Marksizm ve Gerilla S.302)

☐ **BİRMANYA:** İşçi, köylü, aydın ve küçük burjuvazinin anti-emperyalist milli cephesinin yürüttüğü savaş ile 1948'de İngiliz sömürgeliğinden kurtuldu. 1962'ye değin başta kalan antifaşist Halk Özgürlüğü Birliğinin yönetimi sırasında yukarıda sayılan güçlerin birliği parçalandı. 1962'de başa geçen Ne Win cuntası, «*Birmanya Sosyalizmi*» iddiasındaydı; parlamento dağıtıldı, yabancı şirketler, bankalar millileştirildi. Fakat giderek yönetim faşizme kaydı. Geçtiğimiz yıl içinde Birmanya Halk Ordusu ve B.K.P.'nin öncüsü olduğu silahlı halk savaşı gelişti, faşist Ne Win cuntasının yürüttüğü kuşatma savaşı püskürtüldü. Gerilla üsleri güçlendi ve yaygınlık kazandı.

☐ **GÜNEY VİETNAM:** Geçen yıl A.B.D güçlerini nasıl çektiğinin hesaplarını yaparken, Güney Vietnam'da geçici ihtilal Hükümeti Haziran ayında ilan olundu. Güney Vietnam Halkının temsilcileri kongresi toplandı. İhtilalci rejim bir çok ülkece tanındı, Paris'deki barış görüşmelerine katıldı.

☐ **TAYLAN:** Hindi Çini'de tam sömürge olmamış tek rejimdir. Ülkede sürekli anti-komünist askeri diktalar hakim olmuştur. Seato üyesi ve tam bir ABD kuyrukçusudur. Thanam kliğinin yoketme çemberi 1969 içinde çökertildi. Gerilla savaşı Tai Bölgesinde üslenmektedir.

☐ **KAMBOÇYA:** 1954 Cenevre antlaşmasıyla bağımsız olan ülke, 1955'den beri Prens Sihanuk'un Sosyalist Halk Topluluğu'nun idaresindedir. Tarafsızlık politikası izlenmektedir. Ülke içinde hiçbir radikal çözüme gidemiyen sözde ilerici rejime karşı 1967'de demokratik köylü ayaklanmaları ve işgalleri olmuştur. Köylü hareketlerine Kızıl Kemerler adlı güçlü gerilla teşkilatı öncülük etmektedir.

☐ **MALAYSIA:** İngiliz sömürgeciliğinin bir oyunu olarak ortaya çıkan federasyon, tam bir ırk, din, dil karmaşasındadır. Ülke içinde sürekli işsizlik vardır. Tunku Abdül Rahman'ın rejimi gerici bir parlamentoculuğu sürdürmeğe çabalamaktadır. 12 yıllık geçmişi olan anti-emperyalist silahlı mücadele ise işçilere ve M.K.P.'de örgütlenmiş Çinli, Hintli gruplara dayanmaktadır. Hareketin böyle etnik bölünüşü karşısında, yeni sömürgecilik faşistleri bu gruplara saldırtmış, binlerce kişi öldürülmüş, Endonezya'daki oyun burada da oynanmıştır. 1971'de üslerini terk edecek olan İngiltere ardında örgütlenmiş gerici güçleri bırakmaktadır.

☐ **LAOS:** Mücadele 1950'lerde Viet-Wihn ile müşterek yürütülmüştür. Eski Japon işbirlikçileri şimdi ya tarafsız geçinmekte, yada sağcı gruplar içinde yeraimaktadırlar. 1961'deki ortak yönetim, merkezcilerin ve sağcıların ihanetine uğramıştır. Suvanna Fuma ABD yardımını istemiştir. Patet Lao 1969 yılı içinde yeni zaferler kazanmış, Amerikan işbirlikçileri püskürtülmüştür.

Battıkça debelenen finans kapital ve onun baş görüntüsü Amerikan emperyalizmi en büyük oyunlarını Güneydoğu Asya'da oynamakta, sosyalist ülkeler bir ateş çemberiyle kuşatılmak istenmektedir. Irkçı, sovenist eğilimler kışkırtılmakta, gerici sınıflarla ittifak kurulmaktadır. Halklar parçalanmakta, birbirine düşürülmekte, kitle halinde katliam yaptırılmaktadır. BÜTÜN BUNLAR CAN-ÇEKİŞEN FİNANS KAPİTALİN, AMERİKAN EMPERYALİZMİNİN SON ÇABALARIDIR, Bunlara rağmen ZAFER DÜNYA HALKLARININ OLACAKTIR.

HALK SAVAŞININ ÖNCÜSÜ

Vietnam Devrimci Halk - Partisi

Vietnam Devrimci Halk Partisi (Dang Nhan Cach Mang Viet Nam), Kuzey Vietnam İşçi Partisi'nin (Dang Lao Dong Viet Nam) güneydeki kolu yerine Güney Vietnam'da 1 Ocak 1962'de kurulan sosyalist partidir. Parti, bugün ABD emperyalizmine karşı Güney Vietnam'da verilen savaşın öncülüğünü yapmaktadır.

VDHP, 1961 Aralık'ında yapılan marksist-leninist konferansında alınan kararlara göre kurulmuş ve 10 maddelik bir bildiri ile amaçlarını şöyle belirtmiştir:

Ngo Dinh Diem Hükümetini yıkma, demokratik koalisyon hükümeti kurma; bütün demokratik hakları kısan yasaları kaldırma; ABD'nin ekonomik baskısını yıkma, ülkenin ekonomik gelişimini teşvik etme; yerli malları koruma ve Kuzey Vietnam'a kaçan bütün göçmenleri geriye çağırma; toprak kiralarını azaltma ve toprak reformu için hazırlık yapma; ABD'nin kültürel boyunduruğunu kırma, ulusal kültür ve eğitimi gerçekleştirme; Vietnam'daki bütün yabancı üsleri kapatma. Kadın - erkek ve çeşitli milliyetlere mensup olanlar arasında eşitlik sağlama ve azınlıkların haklarını gözetme; Vietnam'a saygı duyan her ülke ile diplomatik münasebetler kurma; Kuzey ile Güney'i birleştirmek için Kuzey ile ilişkiler kurma; her türlü savaşa karşı çıkma, dünya barışını titizlikle koruma.

1962'de 35.000, 1966'da 100.000 üyesi olan VDHP'nin 1964'de, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin tekelciliğini yapmak suçlamasına karşı yayınladığı bir bildiride ise şöyle denilmiştir: «Düşmanlarımız Partimizin amaçlarının cephedeki diğer kümelerle çeliştiğini söylemektedir... Bu, düşmanlarımızın marksist-leninist partimiz hakkında hiç bir şey bilmediğini gösterir. Genel marksist-leninist ilkeler, işçi sınıfı öncülüğünde işçi-köylü ittifakı ve ulusal birleşik cephe çağrısına yöneliktir... Partimiz, sosyalizme ve onun son aşamasına ulaşmanın nihai hedef olduğunu hiç bir zaman saklamaz.»

VDHP çelik disiplinli olup, demokratik merkeziyetçilik ilkelerine göre çalışmaktadır. Öz-eleştiri (Parti yapısı) ve eleştiri mekanizması en etkin bir biçimde işletilir.

VDHP'nin en güçlü kolu, VDHP Gençlik Birliği'dir. VDHPGB 1963 de yayınladığı bir bildiride şöyle demektedir: «Parti işçi sınıfının öncü örgütüdür ve devrime öncülük etmekle yükümlüdür. Devrimi başarabilmek için Partinin kitle örgütlerine yani devrimci gruplara ihtiyacı vardır. VDHPGB, Partinin bir kitle örgütüdür... Bizim birinci görevimiz kitleleri harekete geçirmektir... Bizler her türlü fedakarlığa hazır, inisiyatif sahibi, kararlı, istekli, yürekli gençleriz... Parti bir beyindir, GB de onun verdiği emir ile vurmaya hazır çekici tutan sağ eli...»

Ayrıca Partiye bağlı, 12-13 *yaşlarındaki çocuklardan oluşan VDHP Öncü Gençlik Birliği vardır. Öncü Gençlik Birliği, Gençlik Birliği üyeleri tarafından hazırlanır.*

ANT KİTAP KULÜBÜ

Devrimci yayınevlerinin yayınladığı temel eserleri ve Türkiye üzerine incelemeleri okurlarımıza indirimli sağlamak üzere kurduğumuz ANT KİTAP KULÜBÜ bu haftadan itibaren faaliyete geçmiştir. ANT KİTAP KULÜBÜ'nün, üyelerine sunduğu ilk kitap listesinde, çeşitli devrimci yayınevlerinin 300'e yakın eseri yeralmaktadır. Genellikle dar gelirli olan sosyalist okurlarımız, ANT'ın sunduğu bu listeden güvenerek seçebilecekleri temel kitapları ve incelemeleri yüzde 20 indirimle alabileceklerdir.

ANT'A ABONE OLUNUZ

ANT KİTAP KULÜBÜ'ne üye olabilmek ve indirimden yararlanabilmek için ANT'a asgari 6 aylık abone olmak kâfidir. ANT'ın yıllık abonesi 50 Lira, altı aylık abonesi 25 Lira'dır. Abone bedelini *«ANT DERGİSİ — P.K.* 934 *— Sirkeci — İstanbul»* adresine gönderek asgari altı aylık abone olan okurlarımıza derhal bir ANT KİTAP KULÜBÜ üye kartı ve bir de indirimli alabilecekleri kitapların listesi gönderilecektir. ANT KİTAP KULÜBÜ'ne üye olan okurlarımız, abone süresi içerisinde, bu listeden seçip isimlerini bildirdikleri kitapları yüzde 20 indirimle alabileceklerdir. Bu konuda geniş tafsilat, abone olduktan sonra sizlere gönderilecek katalogda yeralmaktadır.

BÜYÜK İNDİRİM

ANT'a abone olmak ve ANT KİTAP KULÜBÜ'ne katılmak suretiyle okurlarımız dergilerini yüzde 35 indirimle 96 kuruşa okuyacakları gibi, güvenerek seçebilecekleri devrimci eserleri de yüzde 20 indirimle okumak imkânını bulacaklardır.

ANT'IN 6. CİLDİ ÇIKTI

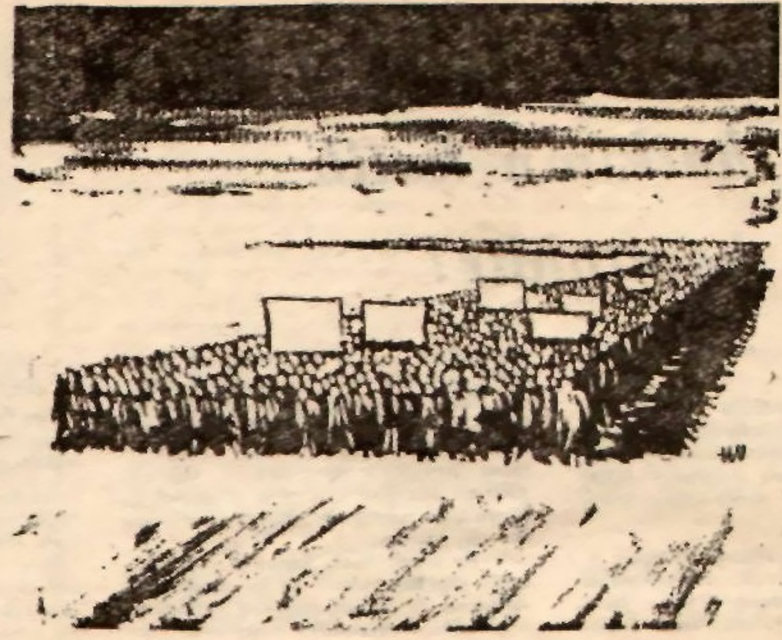
ANT'ın 131 - 157. sayıları kapsayan 6. Cildi ve cilt kapakları hazırlanmıştır. Diğer beş cildi gibi, yurt ve dünya olaylarını devrimci açıdan kronolojik şekilde yansıtan belgesel bir eser olarak ANT'ın 6. cildi de, sosyalistlerin kütüphanelerinde mutlaka yeralması gereken bir kaynaktır.

□ **ANT'ın 6. cildi 50 Lira olup, İstanbul'daki okurlarımız bizzat idarehanemize gelerek temin edebilirler.**

□ *Taşradaki okurlarımız ise, taleplerini bildirdikleri takdirde, paketleme ve posta ücreti olarak* 5 *Lira ilavesiyle adreslerine* 55 *Lira ödemeli gönderilir.*

□ **Cilt kapakları ise 15 Lira olup, posta ve ambalaj masrafı olarak 3 Lira ilavesiyle taşradaki okurlarımızın adreslerine 18 Lira ödemeli gönderilir.**

□ *Ellerinde ANT'ın* 131 - 157. *sayıları temiz olarak bulunan okurlarımız bunları idarehanemize getirdikleri takdirde* 20 *Lira fark ödemek suretiyle* 6. *cildi alabilirler.*

158. sayımızda sanat meselelerine sürekli olarak eğilerek yaklaşımlar getirmeğe çalışacağımızı açıklamıştık. Altan Yalçın'ın yazısı günümüz sanatının içerisinde bulunduğu değişimin yönlenmesini ele alan bir yaklaşımdır.

Sanatta yeni bir dönemeç!

Bütün insan ilişkilerinin yozlaştığı, emperyalizmin kültür alanındaki bütün kilit noktalarına çöreklendiği, ahlâk, din sanat gibi üst yapı kurumlarının egemen sınıflar çıkarına kullanıldığı bir ülkedeki bütün toplumsal değerler gibi sanat değerleri de yeniden gözden geçirilmelidir. Bizlere bütün eğitimimiz boyunca aşılanmış bulunan sanat değerleri nelerdir? Rahim ve kerim olduğu savunulan Osmanlı İmparatorluğu döneminde edebiyat, plastik sanatlar neyi amaçlıyarak kimlerin adına ve kimlerden yana yapılagelmiştir günömüze? Yeryüzünde ilk ulusal bağımsızlık savaşını veren Türk ulusunun başarısını hangi sanatçılar hangi estetik değerlere yaslanarak vermişler, halkı etkilemede güçleri ve yayılma alanları ne olmuştur? Değerleri yüceltme işine girişen sanatçılardan hangileri yaşama sahtekarlığına düşmeksizin kalıcılıklarını sürdürebilmişlerdir? Bütün bu genel sorular günümüzde devrimci sınıfın davasını benimsemiş sanatçılar tarafından yeniden gözden geçirilmeli, sanatçının yeri ve ödevi, sanatçının özgürlüğü, sanatçının ürünleri, sanatta ulusallık teker teker incelenerek sanat kökenlerimiz ışığında tartışılmalıdır. Hangi alanda olursa olsun sanatçıyım iddiası ile ortaya çıkanlar, kimden yana olduklarının, kimin için ürettiklerinin, hangi kaynaklardan yararlandıklarının hesabına vermek zorundadırlar. Devrimci olması gereken sınıfın karşı güçler tarafından haince sömürülen yalın beğenisini yüceltmeyi, olgunlaştırmayı amaçlamayan bir estetik ve değerlendirme yargıları ne kadar parlak olursa olsun çökmeye, yok olmaya ve suçlandırılmaya mahkumdur. Değerlendirme ölçütlerini yabancı uluslara göre ayarlayan yada kendi ulusu içinde eş dost arası sanat yapanları övgüleri ile göklere çıkartan eleştirmenler, devrimci mücadelenin kendi estetiği içinde kavrulacak ve gelecekte bütünüyle yok olacaklardır.

Sanatçılar son on yılda iyice ortaya çıkan toplumsal uyanışı, devrimci eylemleri geleneklerinin devrimci çizgisini yakalıyarak gözden geçirmeli, varolan bütün çürümüş ve yozlaşmış değerleri sağlıklı bir şekilde saptamalı ve onların karşısında tavırlarını, yerlerini belirlemelidir. Devrimci sınıfların bilinçlendirilmesi ve sağlamlaştırılması konusunda anlık duygulanımların, ilham perilerinin yerini, aklın süzgecinden geçirilmiş tavır ve mesajlar almalıdır.

Yakın tarihimizin devrimci ozanı Nazım Hikmet (saptanması gerekir ki Türkiyede Nazım Hikmet gerçeği de derinliğine araştırılmamıştır) yaşamasının son yıllarına doğru sanatta ulaşmak istediği yeri saptarken şöyle diyor: *«Benim sanatta idealim, Chaplin'in sinemasıyla mukayese edilebilecek bir edebiyat, bir şiir yaratmaktır. Yani yalnız aydınlar değil halkın bütün sınıf ve katları tarafından anlaşılabilecek, memleketimin okur yazar olmayan köylüleri tarafından da ezberlenebilecek, gerçekten açık, berrak, çıplak, süsten uzak bir şiir»* (Fahri Erdinç - Diriler Mezarlığı önsözünden alındı)

Büyük usta Nazım Hikmet'in şiir sanatında amaçladığı bu ilke bütün sanat dalları için geçerli olmalıdır. Bu yeniden gözden geçirme döneminde sanatçılarımız güçlerini, devrimci sınıfın yararına kullanmalı, soyut, hayattan ve halkın değerlerinden kopuk ürünler sert bir şekilde eleştirilmeli ve bu alanda yaratılmış mitler mutlaka yıkılmalıdır.

Hep beraber sulardan çekebilmek ağı
Demiri oya gibi işleyip hep beraber
hep beraber sürebilmek toprağı
ballı incirleri hep beraber yiyebilmek
yarin dudağından gayrı herşeyde
hep beraber diyebilmek için (1)

Gelin canlar bir olalım
Münkire kılıç çalalım (2)

(1) Nazım Hikmet: Şeyh Bedrettin Destanı

(2) Pir Sultan Abdal

«Sanatta Devrimci Kavga Günü»

Bir süreden beri ayrı ayrı sanat dallarında ürünler vererek gerici ve yoz sanata karşı savaş sürdürmekte olan genç sanatçılardan bir kısmı hafta sonunda TÖS salonunda düzenledikleri «Sanatta Devrimci Kavga Günü» toplantısıyla ilk birlikte hareketlerini ortaya koydular.

Toplantıda genç sanatçılar şiir, tiyatro, sinema ve plastik sanat dallarında ürünlerini seyirciye sundular. Ayrıca yoz ve gerici sanata karşı sürdürdükleri kavgalarını yakında çıkaracakları «Halkın Dostları» dergisiyle bir üreklilige ulaştıracaklarını açıkladılar.

Halk Oyuncuları

Geçen yıl içerisinde sürdürdükleri devrimci kavgadan dolayı gerici çevreler tarafından İstanbul'da tiyatro binaları yakılan, Tunceli'nde oyunları basılan Halk Oyuncuları Vedat Türkali'nin 141. Basamak oyununu oynamağa başladılar.

Tuncer Necmioğlu tarafından sahneye konan 141. Basamak'ta bütün Ho sanatçıları görev almaktadır. Oyunun müzikleri Ahmet Yürür tarafından yapılmıştır.

141. Basamak'ın hemen arkasından tiyatro Giray Güçlü tarafından yazılan «Ergenekon» oyununu seyirciye sunacaktır. "Ergenekon„ çağdaş insanın coğrafi ve ekonomik şartları zorlayışını anlatmaktadır.

Ayrıca Halk Oyuncuları geçen yıl oynadıkları Pir Sultan Abdal ve Devri Süleyman oyunlarının müziklerini plak olarak, tekstlerini de kitap olarak basma kararı almışlardır.

ÇAN YAYINEVİ

Çan yayınevinin yönetmeni Vedat Günyol fransızca öğretmenliği yapmaktadır. Bir dönem asistanlık yapmıştır ve hukuk doktorudur. Çan Yayıneviyle birlikte 212. sayısı çıkmış olan aylık Yeni Ufuklar dergisini de yönetmektedir.

●● Yayına ne zaman başladınız, Amacınız neydi?

— Yayına Yeni Ufuklar'ın eki olarak 6-7 ufak kitap çıkararak 1957'lerde başladım. Fakat bu gelişmedi, öyle kaldı. Sonra 1962 yılında Sabahattin Eyüboğlu'yla kitap yayınını düşündük. Amacımız o dönemde çok ender bulunan deneme türünü tanıtmaktı. Bizi buna biraz da edebiyat dışında hiçbir yayının bulunmayışı yöneltti. Çağımızın sola dönük düşünürlerinden örnekler vererek buna başladık. *Camus, Gramsci, Sartre, Einstein* ve *Russell*'dan kitaplar yayınladık.

●● Yayınlarınız arasında yer alan Marx öncesi düşünürlerin yeri nedir?

— Biz yayına başladığımız dönemde, ülkemizde yayın alanında bir hareketlenme vardı. Gelişen sosyal akımlarla ilgili düzensiz bir yayın politikası izlenmekteydi. Onun için sosyal akımlara temel olabilecek kitapları yayınlamayı düşündük. Marx öncesi düşünürleri bu nedenle yayınladık. *Campanella*'nın *Güneş Ülkesi*, *Lykurgos*'un *Hayat*'ı ve mahkemesi iki yıl sürdükten sonra serbest kalan *Babeuf*'ün *Devrim Yazıları* bunlardan bazılarıdır.

●● Türk şiir ve hikayesinden az sayıda örnek yayınladınız, nedeni?

— Bir ara Türk şiir ve hikayesine eğildik. Fakat sürdüremedik. Bunun en önemli nedeni, bizim ticari olmayan bir tutumla ticaret yapmamız oldu. Zaten biz başlangıçtan, elliyi aşkın kitap yayınladığımız bugüne kadar bunu bir gönül işi olarak sürdürdük.

●● Yayın politikanızda ağır basan hümanizmin nedenini açıklar mısınız?

— Buna hümanizmden geçmeden hiçbir ideolojinin insanları mutlu edeceğine inanmamamız sebep olmaktadır. Başlangıçtan bu yana bunu sürdürdük ve sürdürmeğe kararlıyız. Özellikle semafik tartışmaların sürdürüldüğü günümüzde en önemli görevlerden biri budur.

●● Yayında karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

— Yayınlarımızı tanıtma fırsatı bulamıyoruz. Reklam çok pahalı. Ayrıca dağıtımda da zorlukla karşılaşıyoruz. Gün geçtikçe artan kağıt ve basım masrafları da karşılaştığımız zorlukları arttırıyor.

●● Toplumcuların yayınlarınız arasında kesinlikle izlemesi gerekenler hangileri?

— İzlenmesi gerekenlerden ilki *Thoreau*'nun *Bilim Ahlakı*. Ayrıca, *J.J. Rousseau*'nun *Toplum Sözleşmesi*, *Einstein*'ın *Dünyamıza Bakış*'ı Morus'un *Utopia*'sı, *Lykargos*'un *Hayat*'ı ve *Babeuf*'ün *Devrim Yazıları* kesinlikle izlenmesi gerekenler arasında yer alır.

DOĞAN YAYINEVİ

Doğan Yayınevi'nin yönetmeni Hasan Erdoğan. 37 yaşında. Kurşunlu'da doğmuş. Bir süre Kastamonu Köy Enstitüsü'ne devam etmiş. Sonra ayrılmış. 1954'ten bu yana SBF'de yayın işleriyle uğraşıyor. Doğan Yayınevi'ni ise 1968 yılında kurmuş. Sürekli bilimsel yayınların dağıtımını yapıyor.

●● Yayın Politikanız nedir?

— Yayın politikamızın temeli memleket gerçekleriyle ilgilenmektir. Biz, ülkemizin bugünüyle ilgili incelemeleri, uyarma ve aydınlatma açısından ele alıyoruz. Bu bizi hem kalitesiz kitap yayınlamaktan kurtarıyor hem de düzenli, doğru bir yayın politikası izlememizi sağlıyor.

●● Siz bazı yayınlarınızla ders kitaplarını üniversite dışı okula açmaktasınız. Bunun nedenini açıklar mısınız?

— Ders kitabının üniversite dışı yayın haline getirilmesi, gerçeklerin kavranması açısından bence önemlidir. Bu konuda yayınladığımız ÇAĞDAŞ SİYASAL DOKTRİNLER ve SİYASAL BİLİME GİRİŞ'in yayını bu amacı taşımaktadır.

●● «Doğuda Değişim ve Yapısal Sorunlar» kitabını yayınlamaya sizi iten etken nedir?

— Bu kitabın yayınlanmasına beni iten en önemli etken, Doğu Anadoluyla ilgili ilk bilimsel araştırma oluşudur. Bu çalışma, sayın İsmail Beşikçi'nin yerinde uzun araştırmalarının ürünüdür. Bu nedenden gerçekleri yansıtan bu kitabı, okura sunmayı kendime bir görev saydım.

●● Yeni yayınınız nedir?

— Bu hafta içinde Baran-Sweezy'nin Tekelci Kapitalizm kitabini yayınlamaktayız. Yayınevimizin son kitabı budur.

●● Dağıtım sorununun halli için neler yapılmalıdır?

— Türkiye'de 600 civarında kitabevi vardır. Bunlardan 300'ü bizim yayınlamakta olduğumuz konulara eğilmiyor. Tabii geriye kalan üçyüz kitabevi ise yeterli değil. Okuru arttırma çalışmaları yapılmalıdır. Ancak bu dağıtımı ve kitabevleri sayısını arttıracaktır. Bu artış yayınevlerinin birçok probleminin çözümlenmesini de sağlıyacaktır.

●● Yayınevleri arasında bir alan bölüşümü yapılmalı mıdır? Yayınevleri arasında ortak çalışmalar sağlanabilir mi?

— Alanların ayrılmasından yana değilim. Yayıncılar okurları için uygun gördükleri her kitabı yayınlamalıdırlar. Yalnız bu noktada çatışmalara dikkat edilerek aynı anda aynı eserin birkaç yayınevi tarafından piyasaya sürülmesi önlenmelidir. Bu noktada bir kitabın ikinci baskısının ve diğer baskılarının mutlaka kitabı ilk basan yayınevi tarafından yapılmasının önemle göz önünde tutulması gerektiğine inanıyorum. Bence yayıncılar arasında bir örgütlenme gereklidir. Ancak bu şekilde yayıncılar ortak bir çalışmayı yürüterek okura daha faydalı olabileceklerdir.

İspanya iç savaşı ve Yeni Dünya Oyuncuları

Yeni Dünya Oyuncuları adıyla kurulan bir topluluk, Brecht'in «*Carrar Ananın Silahları*» oyununu, yaptıkları bazı geliştirmelerle, bir önoyun ve bir sondeyişle bir süreden beri TÖS Salonu'nda oynamaktadırlar.

Önoyun, 1936 İspanyası'nı sergilemektedir. Bu sergileme, Madrit merkez garını işgal eden devrimci işçilerin çeşitli yerlerle yaptıkları konuşmalarla ortaya konulmaktadır.

Önoyundan, bir spotla, 1937 Bahar'na geçilmekte, o günlerde hızla gelişmekte olan «*Halk Cephesi*» hareketinden sözedilmektedir.

Bu sergilemenin bağlandığı yer, 1937 Nisan'ının Güney İspanyası, Andaluz bölgesi ve Carrar Ana'nın Silahları oyunudur. Carrar Ana'nın Silahları oyununun sonunda ise, tiyatro bir anlamda sav olarak bir sondeyiş getirmektedir. Sondeyişte, İspanya İçsavaşı'ndan ders alınmasının gerektiğinden söz edilmekte ve şöyle denilmektedir:

«Kurtuluş ve bağımsızlık savaşları, bütün millici sınıfların katılmasıyla zorunlu olan halk cephesi hareketiyle gerçekleştirilir. Bu ders, emperyalizme, işbirlikçilerine ve faşizme karşı kurtuluş ve bağımsızlık savaşı veren ve verecek olan bütün halklar için geçerli bir derstir. Ancak...

«Halk Cephesi mutlaka, işçi sınıfının örgütünün öncülüğünde gerçekleştirilmeli ve yürütülmelidir. İşçi sınıfının politik örgütünün gerek ideoloji, gerekse pratik öncülüğünün gerçekleştirilemediği bütün kurtuluş ve bağımsızlık savaşları er veya geç yenilgiyle tekrar başladığı yere dönmekle sonuçlanır. İşte, bu dersin önümüze koyduğu iki nokta, birbirinden ayrılmaz bir bütündür.»

Ve oyun, Türkiye'nin kurtuluş savaşı sırasında yapılanlar ve sonrasında düşülen hataları sıraladıktan sonra Türkiye'deki çeşitli sol grupların görüşlerini bu dersler açısından ele alıp eleştirerek son bulmaktadır.

Böyle bir bütün içerisinde ele alınmaya çalışılan oyun, bir tiyatro olayı olarak önemli hatalar taşımaktadır. Bölümler arası bağlantılar iyi yapılmadığı için, bölümler arası parallelik çok zor ortaya çıkmaktadır. Ezber eksiklikleri ve diksiyon bozuklukları ise, yer yer seyirciyi oyunu takipte güçlük çektirecek duruma getirmektedir. Bu aktarma eksiklikleri oyunun ilk temsillerinde bir süre yapılan seyirciye açık forumlarda kendisini göstermiştir. Oyunun getirdiği mesaj üzerine yapılması gereken tartışmalar devamlı olarak başka alanlara kaymış ve sapmıştır.

Tiyatrocular da bu tartışmaları bir politik söylev olarak ele aldıkları için, oyun ile anlatamadıklarını tartışma ile anlatmaya çalışır duruma düşmüşlerdir. Bu yapı içerisinde gelişen tartışmalar bazı oyunların sonunda suçlamalar seviyesine varmıştır.

Oysa bir savın sunulmasında mesaj aracı olarak kullanılan tiyatronun imkanlarının iyi kulanılmaya çalışılması başarılmış olsaydı, aktarılmak istenen mesaj ve tartışmalar açıklık kazanırdı.

Hareket Tiyatrosu ve Muhsin Ertuğrul

Devrim İçin Hareket Tiyatrosu hafta içerisinde bir bildiri yayınlıyarak, 60. sanat yılı kutlanan tiyatro adamı Muhsin Ertuğrul'un çabası ve günümüzde tiyatro adına yapılanlarla ilgili görüşlerini açıklamışlardır:

«— Bugün size istediğiniz gibi bir tiyatro kurma imkanı verseler, nasıl bir tiyatro kurardınız?

☐ **En yenisini kurardım, halkın tiyatrosunu, sokak tiyatrosunu...**

(60. sanat yılında Muhsin Ertuğrul'a saygı 1969 adlı kitapta yer alan Haldun Taner ve Şakir Eczacıbaşı'nın, Muhsin Ertuğrul'la yaptığı bir konuşmadan alınmıştır.)

60 yıl Tiyatroyla uğraştıktan sonra en iyi tiyatronun **«Halk Tiyatrosu, Sokak Tiyatrosu»** olduğunu söyleyen Sayın Muhsin Ertuğrul'un çabasını saygıyla anarız.

Ama, Biz biliyoruz ki:

— Türk Halkı emeği ve ürünü sömürülen işçi, köylü sınıflarından oluşur.

Ama, biz inanıyoruz ki:

— **Halk ve sokak tiyatrosu, emeği, ürünü sömürülene, insanca yaşamayana, insan olduğunu ve buna ancak savaşırsa kavuşacağını anlatan, sezdiren, duyuran, öğreten tiyatrodur.**

Şimdi! Türkiye'de Tiyatrolar:

— Seyircileriyle ve anlattıklarıyla egemen sınıfların buyruğundalarsa,

— Devrimciliği, ticaret metaı durumuna getirmişlerse,

— Batıdan aktarma, taklitçi oyunlarla yalan söylüyorlarsa,

— Homoseksüalite tiyatroları ve müzikli adıyla baldır bacak tiyatroları yapıyorlarsa,

— Türk Halkından kopuk sorunlarla uğraşıyorlarsa,

— Sermaye sınıflarını doyurmaya çalışıyorlarsa... ÖYLEYSE BUNLAR TİYATROYA, SANAT'A, HALKIMIZA İHANET EDİYORLAR DEMEKTİR. Ve bunların böyle bir geceyi düzenlemeye, böyle bir geceye katılmaya ve Türk Halkı adına söz etmeye hakları yoktur. DEVRİM İÇİN HAREKET TİYATROSU olarak bunlara karşı olduğumuzu bildirir, (Dormen Tiyatrosunda Muhsin Ertuğrul'un kutlandığı gece) 12 Ocak Pazartesi akşamı saat 20'de OKMEYDANI GÜRSEL MAH. RABAK SOKAKTAKİ İBRAHİM'İN KAHVESİNDE 382. oyunumuzu oynayacağımızı duyururuz.»

Bâbıâli'de tiraj kavgası ve Bayar hatıratı skandalı

Bâbıâli'de tiraj mücadelesi, geçen hafta basın tarihinde ender görülür bir çekişmeye yolaçmıştır. Eski cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın 27 Mayıs ile ilgili anıları aynı gazetecinin imzasıyla ve aynı metinle hem Hürriyet Gazetesi'nde, hem de *Milliyet Gazetesi*'nde yayınlanmıştır.

Cüneyd Aracayürek'in yaptığı röportajın iki büyük tirajlı gazetede birden yayınlanması okuyucuları şaşkına çevirmiş, hatta bu ikili yayının, daha büyük etki sağlamak için eski Demokratlar tarafından planlanmış olduğunu iddia edenlere dahi rastlanmıştır.

Oysa, bu garabet, bir Bâbıâli transferinin sonucudur.

Hatırlanacağı üzere, geçen yıl Türkiye'nin en büyük basın grubunu elinde bulunduran Simavi kardeşler, aralarındaki öznel anlaşmazlıklar yüzünden gazeteleri ve tesisleri aralarında bölüşmüşler, Veb Ofset tesisleriyle, ofsette basılan gazeteler Haldun Simavi'ye, rotatifler ile Hürriyet, Yeni Gazete ve Hafta Sonu gazeteleri Erol Simavi'ye kalmıştır.

Haldun Simavi, Veb Ofset tesislerini kontroluna aldıktan sonra Hürriyet'le rekabet edebilecek bir günlük gazete planlamış ve daha çok sansasyona, hafif haberlere yer veren Günaydın Gazetesi'ni yayınlamıştır. Haldun Simavi, bu yeni gazetesi için tamamen yeni bir kadro meydana getirmiştir.

Günaydın'ın çıkışına rağmen Hürriyet uzun süre tirajını korumuş, hatta bir ara baskı miktarını 1 milyona kadar yükseltmiştir. Günaydın'ın tirajı ise en fazla 300 bine yükselebilmiştir.

Ne var ki, tam bu sırada Hürriyet'in yönetiminde ve kadrosunda yapılan bazı değişiklikler, gazeteyi uzun süreden beri tiraj kaybetmek durumuyla karşı karşıya getirmiştir. Geçen yılın ortalarında, Erol Simavi, ani bir kararla, Hürriyet müesseselerinin genel müdürlüğüne, eski MBK üyesi Orhan Erkanlı'yı getirmiş, gerek idari işlerde, gerekse gazetelerinin politikasının tesbitinde kendisinden sonra ikinci derecede yetkili kılmıştır. Bu tayin, başta genel yayın müdürü Necati Zincirkıran olmak üzere, gazete kadrosunda bazı kişilerin tepkisine sebep olmuş, ancak Erol Simavi kararında direttiği için, Zincirkıran, onu takiben Ankara Temsilcisi Cüneyd Arcayürek gazeteden ayrılmışlardır. Bu arada, Hürriyet A.Ş. İdare Meclisi Başkanı ve başdanışmanı olan Prof. Memduh Yaşa da kadrodan ayrılmak zorunda kalmıştır.

Bu kopmalar üzerine, Haldun Simavi derhal harekete geçerek eski adamlarını Günaydın kadrosuna transfer etmiştir. Arcayürek ise, Milliyet'e geçmiştir.

Zincirkıran'dan boşalan genel yayın müdürlüğüne Ferhan Devekuşuoğlu getirilmişse de, gazete en son ulaştığı tiraj rakamını koruyamamış ve her geçen ay satışı biraz daha düşmeğe başlamıştır. Arada yapılan bazı hamleler de, tirajı tutamamıştır.

Bu arada iki kardeşin de, ayrı ayrı iki talihsiz kampanyası olmuştur. Nazmiye Demirel'in ayakkabıcısının ölümü dolayısıyla Süleyman Demirel aleyhine açılan sansayonel kampanya, *Günaydın için* başarısızlıkla sonuçlanmış, Demirel düşürülememiştir. Hürriyet ise, Hastaş Holding aleyhine yoğun bir kampanyaya girişmiş, fakat bazı taktik hataları yaptığı, özellikle başlangıçta tüm Hastaş'ı karşısına aldığı için kısa vadede Suphi Baykam'ı yıkamamıştır.

Bu durum karşısında, her iki gazete de, tiraj almak için yeni yollar denemeğe başlamışlardır.

Günaydın, bir süre önce başlattığı **«PAY KUPONU»** kampanyasına hız vermiştir. Günaydın'ın ve diğer veb grubu gazetelerinin yayınladığı pay kuponları ile **«PAY KUPONU»** mağazalarında teşhir edilen malları parasız almak esasına dayanan kampanya, bir süre sonra «kredili satışlar» haline dönüşmüştür. Zira, bu mağazalarda teşhir edilen malları satınalmağa, veb gazetelerinden kesilip biriktirilen kuponlar yetmemektedir. Bu durumda, her kupon yerine 5 kuruş verilmek suretiyle **«kredi»** adı altında paralı satışa geçilmiş, hatta bu satışlar, eğlence organizasyonlarına kadar teşmil edilmiştir.

Veb grubu, böylece, yeni bir ticaret alanı yaratırken, Hürriyet de, basın dışında işalanları açmak için Hürriyet Holding'in hazırlıklarına hız vermiş, eski DPT Müsteşarı Osman Nuri Torun'u başdanışman yapmıştır. Ayrıca, *Hürriyet*'in her gün gazete dağıtmak için Anadolu'ya dolu gidip boş dönen kamyonlarının bu dönüşlerini yararlı hale getirmek üzere ticari bazı teşebbüslere de girişilmiştir.

Ancak, Erol Simavi, Hürriyet'in tirajının artırılması için de direkt *bazı tedbirlere başvurmayı zorunlu* görmüş, genel yayın müdürlüğü müessesesini lağvederek gazetenin yönetimini Orhan Erkanlı ile birlikte doğrudan doğruya eline almıştır. Bu arada, hükümete ve bazı güvenlik servislerine yakınlığı sayesinde kuvvetli istihbarat elde ettiği bilinen Cüneyd Arcayürek tekrar Hürriyet kadrosuna transfer edilmiştir.

İşte Hürriyet ile Milliyet arasındaki kavga da burada kopmuştur. Cüneyd Arcayürek, henüz Milliyet Muhabiri statüsünde bulunduğu sırada, eski Cumhurbaşkanı Bayar ile 27 Mayıs Harekatı üzerine bir röportaj yapmış ve metnini Genel Yayın Müdürü Abdi İpekçi'ye vermiştir. Ancak bu sırada Milliyet'in Ankara Temsilcisi Yılmaz Çetiner ile ihtilaflı bulunan Arcayürek, Hürriyet Gazetesi'nden transfer teklifi almış ve kabul etmiştir. Bir an önce tiraj almak isteyen Hürriyet, Cüneyd Arçayürek'in Milliyet muhabiri iken yaptığı ve henüz yayınlanmamış olan Celal Bayar röportajını yayınlamağa karar vermiştir. Elinde bir kopyası bulunan Arcayürek de, röportajının Hürriyet'te yayınlanmasına muvafakat etmiştir.

Milliyet, kendisine ait bir röportajın Hürriyet'te yayınlanmağa başladığını görünce, derhal elindeki nüshayı tefrika etmeye başlamış, böylece, röportaj iki gazetede birden yayınlanmıştır. Mesele, derhal hukuki ihtilaf konusu haline gelmişse de, sonradan taraflar aralarında anlaşarak ikili yayını birlikte sürdürmüşlerdir.

Hürriyet'in bir başka girişimi de, her gün dört sayfalık magazin ilavesi vermesidir. Haftada bir verdiği Yedi Gün ilavesi yerine bundan böyle her gün dört sayfalık ilavenin Hürriyet'in tirajını yeniden milyona doğru itmesi beklenmektedir.

Jaketatay ve üniforma!.

Nedir bu jaketatay düşmanlığı?

Jaketatay, diplomat gardrobunun en lüzumlu takımıdır.

Bir diplomatın jaketatayı olmaması demek, bütün vazifeleri görmemesi demektir. Öyle diplomat mı olur?

Ayol! Askerlik baştan aşağı sırf protokoldür. Protokolu kaldırdın mı, askerlikte düzen kalmaz. Asker üniforma adamıdır. Jaketatay da diplomatın ve devlet adamının, her çeşit devlet memurunun üniformalarından biridir.

Cevdet Sunay generaldi, törenlerde askeri üniformasını giyerdi. Ekselans Sunay cumhurbaşkanıdır. Elbette yerine göre jaketatay giyecektir...

Ve doğrusu, Sayın Sunay, Adisebaba'da büyük hayranlıklar yaratan temsil vazifesini hakkı ile başarmıştır.

NİZAMETTİN NAZİF
(Yeni İstanbul - 13.1.1970)

Veletlerin Şoko-Partisi!

Şehrimizin Suadiye taraflarındaki muhteşem köşklerde oturan sosyete veletleri, her cumartesi günü arkadaşlarının birinin evinde toplanıp güya haftanın yorgunluğunu çıkarır, eğlenirlermiş.

Partiyi veren çocuk, güya misafir arkadaşlarına ikram etmek için anne veya babasına 4-5 kilo sütlü çikolata aldırıyor. Fakat bu nefis çikolatalar insanca yenmeyecek, evde kimsenin bulunmayışından faydalanılarak mutfakta kocaman bir tencere içinde eritilip vücutlarının mahrem yerlerine sürüldükten sonra kız-erkek birbirini yalayarak hayvani zevklerini tatmin edeceklerdir.

On - oniki tane kız ve oğlan çocuğu... Hepsi çırılçıplaktır ve gövdelerinin muayyen yerlerine çukulata sürmüşlerdir. Hem dansederler ve hem de çukulatayı birbirlerinin vücutlarından yerler... Yeni moda Şoko-Parti budur işte!

F. CEMAL OĞUZ ÖCAL
(Bugün - 13.1.1970)

haftanın karikatürü

Eserleri 5 dilde basılan yazar
Hasan İzzettin Dinamo gecekonduda yaşıyor

(Akşam, 14.1.1970)

MAÇKA'DA BİR DAİRE 1 MİLYONA SATILIYOR

(Milliyet 10.1.1970)

KONUT ADALETİ!

Bâbıâli'den mini - seçmeler

MİNİ-HİZİP: İsyan bayrağı açan mini-hizip kopar ve ayrı bir parti halinde örgütlenmek isterse... Böyle bir partiye kimler niçin oy verebilir? (**Son Havadis - Başyazı** - 10.1.1970)

KÜP VE ÖKÜZ: Başlatılan mücadelenin müsebbipleri kimler olursa olsun, her iki taraf da uyarmalara kulak vermeli, «hem küpten, hem öküzden» edecek bir tutumdan vazgeçmelidir. (**Babıalide Sabah - Başyazı - 10.1.1970**)

TEKİN ERER II: Ne yazık ki, Türk ideolojisi yeteri kadar geliştirilmiş değildir. Türk rönesansına ve ideolojisine yönelecek miyiz? Yönelmezsek ya bugünkü aciz yönetim devam edecek, yada bir yabancı ideolojinin kamçısı altına düşeceğiz. (**Milliyet - Talat Halman - 11.1.1970**)

HİPPY PERİ: Yaşadı... Anasına, babasına, kardeşine eziyet ederek... Ve öyle öldü. (**Cumhuriyet - Cihad Baban - 12.1.1970**)

VE AYNI SAYFADA TEKZİBİ: Evet, Evet, Bergama'lı Gülsümle gayrimeşru yaşamayı namus sanan babalığa bakarsanız mikroptu. Ama asıl mikrobun, Türk çocuklarını karanlığa iten düzende ve bu düzenin tutucularında olduğunu biliyoruz biz. (**Cumhuriyet - İlhan Selçuk - 12.1.1970**)

TENEKELİ KEDİLER: AP'deki patırtı işte bu «tenekeli kedi» veya «kediler» olayından ibarettir. (**Dünya - Bedii Faik - 12.1.1970**)

ORTA MALI: AP'yi bir orta parti haline getirme çabaları doğrudan doğruya millete ihanettir. Bu gerçekleştirilebilse, AP bir orta parti değil, olsa olsa «orta malı» parti olur. (**Tercüman - Ergun Göze - 12.1.1970**)

ORGAN DEĞİLİM!: Hiçbir hizbin, meşrebin, meslekin, meshebin, tarikin, ekolün hususi yayın organı değilim. Bütün ümmetin emrinde ve hizmetindeyim. (**Bugün - M. Şevket Eygi - 13.1.1970**)

ANT * Haftalık Dergi * Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN * Sorumlu Müdürü: OSMAN S. AROLAT * Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN * İdare Yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - İSTANBUL * Tel.: 27 81 99 * P.K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL * Dizgi ve Tertip: İPEK MATBAASI * Klişe: ESER KLİŞE * Baskı: VATAN MATBAASI

* Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A.Ş.—Cağaloğlu-İstanbul, Tel.: 27 38 54 * İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 - İSTANBUL Tel.: 27 89 49 * Abone Şartları: Yıllık 50 Lira, Altı Aylık 25 Lira, Üç Aylık 15 Lira * İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları, yüzde 50 indirimlidir * Tam sayfa yayın ilanları 1500, yarım sayfa 800 Lira'dır * Küçük yayın ilanları kelimesi 75 Kuruş'tan kabul edilmektedir